

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

Instituti i Kosovës për Drejtësi
Kosovo Law Institute
Kosovski Institut Pravde

ANALIZA PROCESA NABAVKE I UPRAVLJANJE UGOVORIMA

ANALIZA IZ PRAĆENJA AKTIVNOSTI U OPŠTINAMA: DEČAN,
ĐAKOVICA, GNJILANE, ELEZ HAN, JUNIK, PEĆ, PRIŠTINA,
ORAHOVAC I VUČITRN

Oktobar, 2021

ANALIZA PROCESA NABAVKE I UPRavljanje ugovorima

ANALIZA IZ PRAĆENJA AKTIVNOSTI U OPŠTINAMA: DEČAN,
ĐAKOVICA, GNJILANE, ELEZ HAN, JUNIK, PEĆ, PRIŠTINA,
ORAHOVAC I VUČITRN

Autori: Arrita Rezniqi i Qendrim Arifi

Istraživači: Arbenita Topalli, Arrita Rezniqi, Gzim Shala, Qendrim Arifi

Nijedan deo ovog materijala ne sme se štampati, kopirati, umnožavati u elektronskom ili štampanom obliku ili u bilo kom drugom obliku umnožavanja bez pristanka Kosovskog Instituta Pravde i Inicijative za napredak -INPO.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Kosovskog Instituta Pravde - KIP i Inicijative za napredak - INPO uz podršku USAID-a kroz Program transparentne, efikasne i odgovorne opštine (TIM).

Stavovi autora izraženi u ovom izveštaju ne odražavaju nužno stavove američke Agencije za međunarodni razvoj (USAID) ili vlade Sjedinjenih Država.

Sadržaj

Spisak skraćenica	7
O projektu	10
Metodologija.....	11
DEO1 – Proces Nabavke.....	13
1. Faza procesa nabavke	14
1.1. Monitorisanje aktivnosti nabavki	14
2. Uključivanje monitorisanih monitorisanih aktivnosti u plan nabavki	15
3. Izjava o potrebama i utvrđivanje raspoloživih sredstava	16
4. Kvalifikacije članova komisije za ocenu ponuda	18
5. Zahtevi za pojašnjenje privrednih subjekata za tenderski dosije i ispravke naručioca u objavljenim obaveštenjima	20
6. Sprovodenje odgovarajuće vrste postupka nabavke od strane opština	22
7. Tehnički i profesionalni zahtevi	22
7.1. Opština Priština.....	23
7.1.1 Aktivnost "Fizičko obezbeđenje objekata opštine Priština"	23
7.1.2. Aktivnost "Izgradnja prihvatilišta za pse latalice i njihovo lečenje"	23
7.2. Opština Đakovica	24
7.2.1. Aktivnost "Izgradnja vrtića u opštini Đakovica"	24
7.3. Opština Junik.....	24
7.3.1. Aktivnost "Izgradnja puta Junik-Gjeravica"	24
7.4. Opština Dečani.....	25
7.4.1. Aktivnost "Izgradnja puta na planini Strelci - Dečani".....	25
7.4.2. Aktivnost "Snabdevanje e-kioskom,"	26
8. Tenderska sigurnost.....	27
9. Odstupanje od zakonskih rokova.....	29
9.1. Primena ubrzanih rokova.....	30
10. Proglašavanje neodgovornih ekonomskim operatera	32
11. Zahtevi za ponovno razmatranje od strane EO	33
12. Žalbe na TRN i konačna odluka	35
13. Ostali nalazi proizlazene iz procesa monitorisanja aktivnosti nabavke u devet relevantne opštine	
37	
14. Glavni nalazi iz procesa nabavke	39
15. Preporuke u vezi sa postupkom nabavke	40

DEO 2 – Upravljanje ugovorima.....	41
1. Upravljanje ugovorima	42
2. Kvalifikacije menadžera ugovora i dovoljno vremena za bavljenje njihovim upravljanjem	44
3. Isplate ekonomskih operatera u roku i u skladu sa nivoom radova.....	45
4. Važnost sigurnosti izvršenja.....	46
5. Nalazi tokom terenskih poseta i razgovora sa građanima	48
5.1. Opština Dečani.....	48
5.2. Opština Đakovica	49
5.3. Opština Gnjilane	50
5.4. Opština Elez Han	51
5.5. Opština Junik.....	53
5.6. Opština Peć	55
5.7. Opština Priština.....	56
5.8. Opština Orahovac	57
5.9. Opština Vučitrn	58
6. Intervjui sa članovima lokalnih veća.....	59
7. Ostali nalazi iz upravljanja ugovorima	61
8. Ograničenje pristupa javnim dokumentima	63
9. Glavni nalazi tokom monitorisanja upravljanja ugovorima.....	64
10. Preporuke za upravljanje ugovorima.....	66
DODATAK 1 - Komentari opština koje nisu uključene u izveštaj	68

Spisak skraćenica

UA	Ugovorni Autoritet
CAN	Centralna Agencija za Nabavke
KIP	Kosovski Institut Pravde
INPO	Inicijativa za Napredak
PUU	Posebni Uslovi Ugovora
ZJN	Zakon o Javnim Nabavkama
MKOIS	Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta
EO	Ekonomski operator
TRN	Telo za Razmatranje Nabavki
PUU	Plan Upravljanja Ugovorima
POOJB	Pravila i Operativne Opustvo za Javne Nabavke
GCPM	Glavni Centri Porodične Medicine
GAS	Glavni Administrativni Službenik

Izvršni rezime

Kosovski Institut Pravde (KIP) i Inicijativa za napredak (INPO) u okviru “Zahteva za Transparentnim i Odgovornim Opštinama: Nadgledanje javnih nabavki i osnaživanje građana da donesu pozitivne promene”, u devet opština (Priština, Đakovica, Peć, Orahovac, Vučitrn, Gnjilane, Dečane, Junik, i Elez Han) su pratili aktivnosti nabavke i analizirali dokumente dve aktivnosti od početne faze do potpisivanja ugovora i dve aktivnosti od potpisivanje ugovora do njegovog ispunjenja.

U fazi procesa nabavke KIP i INPO su odabrali po dve aktivnosti za svaku od devet posmatranih opština. Izbor ovih aktivnosti je izvršen na osnovu nekoliko kriterijuma, kao što su: vrednost ugovora, broj žalbi, rizik, postupak i značaj koji je imao za zajednicu. Od tih ugovora, jedan od njih je bio visoke vrednosti, dok je drugi bio ugovor od srednje vrednosti.

U prvoj fazi procesa nabavke, KIP i INPO su analizirali da li su aktivnosti bile uključene u plan nabavki, gde je od sedam opština pod nadzorom (Priština, Peć, Vučitrn, Gnjilane, Dečane, Junik i Elez Han), jedna od dve nadgledane aktivnosti, nije ih uključila u plan nabavki za odgovarajuću godinu, dok Đakovica, Peć, Orahovac, Junik i Elez Han, uključili su jednu od dve praćenih aktivnosti u svom planu nabavki za odgovarajuću godinu, predviđajući nižu vrednost u poređenju sa procenjenom vrednošću u fazi početka aktivnosti.

U tri slučaja, u dve različite opštine (Junik i Elez Han), identifikovano je da su komisije za ocenu ponuda sastavljene od članova koji nisu imali odgovarajuću obuku.

KIP i INPO su u ovoj fazi pratili i ocenjivali da li je ugovorni autoritet sledio i usvojio odgovarajuću proceduru za svaku od ovih aktivnosti. KIP i INPO su utvrdili da opština Priština nije sprovedla odgovarajući postupak za aktivnost “Fizičko obezbeđenje objekata opštine Priština”, koristila je postupak pregovaranja bez objavljivanja obaveštenja o ugovoru kojim se ograničava slobodna konkurenca kao važan princip u postupku nabavke. U ovom slučaju postoji percepcija da je razlog za korišćenje ove procedure činjenica da je prva aktivnost pokrenuta 2019 godine još uvek u ORN -u i da opština Priština nije imala drugog načina. Međutim, KIP i INPO smatraju da je to kao rezultat kontinuiranih propusta opštine Priština dovelo u ovu situaciju gde skoro dve godine još uvek nema epiloga po ovom pitanju.

Nalazi monitorisanja pokazuju da su opštine Dečan, Đakovica, Priština i Junik najavili aktivnosti nabavke sa tehničkim i stručnim zahtevima kršenjem odredbi Zakona o Javnim Nabavkama (ZJN). Osim toga primećen je fenomen skraćivanja rokova za prijem ponuda, odakle praćenjem ovih aktivnosti, KIP i INPO otkrivaju da u pet slučajeva, u četiri različita opštine, primenjeni su ubrzani rokovi. Iz razloga koje navode identifikovane opštine koje su skratile rokove, možemo zaključiti da nema slučaja koji je u skladu sa zakonskim zahtevima i da se ovi rezovi ne odnose na hitne situacije.

U drugom delu izveštaja obrađen je aspekt upravljanja ugovorima, odnosno osamnaest (18) aktivnosti je praćeno u devet (9) opština. Rezultati monitoringa pokazuju da: opština Dečan i Ministarstvo Kulture, Omladina i Sport kao donatori ovog projekta nisu uspeli da izvrše isplate Privrednom subjektu u skladu sa uslovima ugovora i nivoom obavljenog rada. Kao rezultat istrage valjanosti garancije izvršenja ugovora, KIP i INPO nalaze da opština Priština i opština Junik nisu mogli da se pridržavaju zakonskih odredbi u tom pogledu, odnosno da su potpisali ugovor bez sigurnosti valjanog izvršenja i suprotno zahtevima tenderskog dosjea.

U pogledu toga da li se ugovor sprovodi u skladu sa uslovima ugovora i preliminarnih mera, nalazi pokazuju da su opštine Đakovica i Gnjilane nisu mogli da sproveđu u skladu sa uslovima ugovora. Dok opština Elez Han i opština Priština nisu uspele da profesionalno isplaniraju projekte, isto je onda uslovio potrebu za promenama na različitim pozicijama. Tokom posete primećeno je da je za aktivnost “Izgradnja Centra za Kulturu, Turizam i Agrobiznis”, opština Junik dozvolila izvršenje plaćanja bez određenih zadataka, i da je dozvolila izvršenje plaćanja uprkos činjenici da radovi nisu izvedeni u skladu sa preliminarnim mera, prihvatajući tako promene preliminarnih mera protivno odredbama zakona.

Opština Vučitrn za ugovor “Popravljanje lokalnih puteva u gradu” nije mogla da obezbedi kvalitet rada. Dok je opština Priština za ugovor “Snabdevanje kiflicama za učenike od I do 5 Razreda”, zbog kašnjenja Centralne Agencije za Nabavke je u okviru zajedničkih nabavki vodila samostalno postupak i potpisala ugovor. Međutim, opština nije vodila računa da stavi klauzulu da ovaj ugovor ne bi imao pravno dejstvo u trenutku kada CAN potpiše zajednički ugovor o zalihamama. Zbog toga rizikuje da ga tuži privredni subjekt za neispunjerenje ugovora odnosno operater sa kojim je potpisao ugovor.

Tokom terenskih radova i intervjuja, takođe je primećeno da opštine uglavnom ne čine to da unapred konsultuju građane za određene projekte i velika većina anketiranih građana nema saznanja o ceni i trajanju ugovora. Takođe postoji nedostatak pravilne saradnje između opština i članova lokalnih veća, što je naznaka da se određeni projekti ne planiraju i ne sprovode u skladu sa stvarnim potrebama građana.

Između ostalog, ovaj izveštaj takođe preporučuje da opštine izrade tehničke i profesionalne zahteve u skladu sa odredbama ZJN, kako bi se izbeglo skraćivanje redovnih zakonskih rokova bez opipljivih razloga ili bez hitnosti situacije, kao i da se izbegne korišćenje postupaka koji krše slobodno tržište.

Opštine treba da se pobrinu da se aktivnosti dobro planiraju, da se upravljanje ugovorima sprovodi na adekvatan način, a ne da rad bude nekvalitetan i u suprotnosti sa uslovima ugovora (nekvalitetan rad), isplate treba izvršiti tek po završetku posla i osigurati da dobiju traženu uslugu ili isporuku u skladu odnosno srazmerno novčanim sredstvima koja se za njih uplaćuju.

Opštinama se savetuje da povećaju saradnju sa lokalnim savetima i građanima, i posebno ih konsultujtu, tako da određeni projekti odgovaraju stvarnim potrebama zajednice koja živi na mestu na kome se ugovor sprovodi.

O projektu

Kroz ovaj projekat "Potražnja za transparentnim i odgovornim opštinama: Praćenje javnih nabavki i osnaživanje građana da dovedu do pozitivnih promena, KIP i INPO imaju za cilj da se pozabave aktuelnim složenim pitanjima koja se tiču javnih nabavki sa kojim se Kosovo suočava na opštinskom nivou i posledično radi poboljšanja objektivnosti, transparentnosti, odgovornosti u opštinama na Kosovu praćenjem javnosti procesa nabavke na nivou opština, kao i obezbeđivanjem aktivnog učešća građana u procesu, sa fokusom na devet odabranih opština: Vučitrn, Djakovica, Peć, Priština, Gnjilane, Junik, Dečane, Elez Han i Orahovac.

Treba obaviti značajan posao na sprečavanju nepravilnosti i korupcije tokom faze nabavke. Kosovo treba da reši svoje slabe kapacitete opština da upravljaju procesima javnih nabavki, nedovoljno praćenje, loše izvršenje ugovora i sistemi imovine, svi su oni ranjivi na korupciju u slučaju javnih nabavki.

To se sprovodi putem tima stručnjaka, resursa, kao i velikog iskustva u ovom polju, koje je stavljeno pod nadzor aktivnosti ovog projekta, sprovođenjem efikasnog procesa monitorisanja u devet opština; jačanje aktivnog građanstva kroz aktivnosti na podizanju svesti građana, kao i direktnim uključivanjem građana u praćenje ugovora; adresiranjem nalaza i preporuka na centralni nivo institucije; osnaživanje diplomaca prava da vode pozitivne promene na terenu; promovisanje dobre prakse procesa nabavki; i na kraju povećanjem diskusija, učešćem i saradnjom između institucija, OCD (civilnog društva) i građana.

Aktivna uloga građana i organizacija civilnog društva je ključni faktor u obezbeđivanju transparentnosti, efikasnosti i odgovornosti institucija. Što više građana i OCD postane svesno i osnaženo o aktivnoj ulozi koju mogu igrati u praćenju rada institucija i smanjenju korupcije, rezultati će biti održiviji. Stoga su KIP i INPO posvetili veliku pažnju osiguranju aktivnog učešća građana u praćenje ugovora, budžetskih sednica itd.

U okviru ovog projekta sačinjena su još dva izveštaja, odnosno gde se treba pozabaviti sa procesom planiranja opštinskog budžeta i nabavkom proces planiranja. Ovo je treći izveštaj o ovom projektu. Biće izrađen konačni izveštaj, uključujući ključne nalaze iz tri preliminarna izveštaja.

Takođe su postojali i medijski proizvodi poput informativnih video zapisa, TV emisija i infografika implementirani za podizanje svesti građana o pitanjima vezanim za planiranje budžeta i procesa

nabavke. Poseban fokus ovih medijskih proizvoda bio je na povećanju učešća građana u planiranju budžeta i praćenju procesa nabavki.

Jedna od drugih aktivnosti u okviru ovog projekta, koju posebno vredi spomenuti, jeste podrška Skupštini opština, 9 opština, u organizovanju javnih rasprava sa građanima. Ova saslušanja su organizovana putem "Zoom" platforme i bila emitovana na Facebook stranicama organizacija koje sprovode projekat.

Osim toga, projekat je održao 9neformalnih sastanaka, između opštinskih zvaničnika, organizacije civilnog društva, medija, lokalnih veća i građana, kako bi razgovarali o tekućem budžetu planiranju i adresiranju preporukama i mogućnostima za međusobnu saradnju sledeće godine, izgradnju pravog budžeta koji odgovara potrebama građana. Ova aktivnost sprovedena je u cilju poboljšanja komunikacije i saradnje između: opštinskih tela, organizacije civilnog društva, medija, lokalnih veća i građana.

Sprovođenje ovog projekta realizovano je putem partnerstva između Kosovskog Instituta Pravde (KIP) i Inicijative za Napredak (INPO), od kojih su obe organizacije sa velikim iskustvom u praćenju javnih nabavki.

INPO je organizacija koju je USAID obučio kroz svoj program za Transparentnost, Efikasnost i Odgovornost Opštine. KIP, sa druge strane, ima dugu praksu i iskustvo u praćenju, identifikovanju i, gde je potrebno, otkrivanju slučajeva zloupotreba i diskriminacije u aktivnostima javnih nabavki, sudskog i tužilačkog sistema, kroz snažan sistem monitorisanja monitorisanje i istraživanja.

Metodologija

Da bi se ispunili ciljevi projekta i izradio izveštaj sa što je više moguće sadržaja, KIP i INPO su u početku sproveli niz planiranih aktivnosti, počev od sprovođenja procesa monitorisanja postupaka nabavki, u četiri različite faze njihovog razvoja a zatim osiguravanje aktivnog učešća građana u praćenju procesa, kroz virtuelne i direktnе forme, razvoja svesti i zagovaranja kao i adresiranje nalaza i preporuka procesa monitorisanje do institucija centralnog nivoa.

Prilikom izrade ovog izveštaja, nadgledane su dve aktivnosti nabavke i po dve aktivnosti upravljanja ugovorima su analizirane za svaku od devet opština. Dalje, podaci u vezi sa svakim od njih su predstavljeni odvojeno u dva odvojena dela izveštaja.

Odabir ugovora velike vrednosti i jednog ugovora srednje vrednosti, za svaku od devet odgovarajućih opština. Njihov izbor je izvršen na osnovu nekoliko kriterijuma, kao što su vrednost ugovora, broj žalbi, rizik, postupak i značaj koji je imao za zajednice.

Sve ove odabrane aktivnosti se analiziraju u svim fazama, počev od faze pre tenderskog postupka, zatim tokom ovog postupka, kao i nakon istog.

U svakoj od ovih faza, KIP i INPO monitori su sprovedli analizu kvaliteta relevantnih dokumenata koji se pružaju putem zahteva za pristup javnim dokumentima, posećivanjem elektronske platforme za javne nabavke, kao i putem veb stranice dotične opštine. Istovremeno, KIP i INPO monitori, da bi ovaj izveštaj pripremili što tačnije, oni su takođe razgovarali sa zvaničnicima određene opštine uključenih u određene aktivnosti nabavke.

S druge strane, u smislu monitorisanja upravljanja ugovorima, takođe za svaku Opštinu koja se nadgleda pratila su se dva ugovora gde smo analizirali upravljanje ugovorom tokom implementacije. Što se tiče monitorisanja upravljanja ugovorima, u početku su nadgledani svi dokumenti koji pripadaju delu upravljanja, kao što su: plan upravljanja ugovorom, izveštaji menadžera ugovora, kvalifikacija ugovora menadžera, fakture ekonomskih operatera, plaćanja izvršena po ugovoru vlasti, valjanost sigurnosti izvršenja ugovora i tako dalje.

Praćenje upravljanja ugovorima nije ograničeno samo na istraživanje dokumenata; menadžment takođe zahteva terenski rad kako bi se pratila praktična primena ugovora. Važan deo upravljanja ugovorima je takođe izlazak na teren dok su u svrhu ovog istraživanja KIP i INPO obavili obilazak u svakoj od opština za ugovor o tipu posla. KIP i INPO imaju pristup terenu iz dva aspekta, prvo je poseta obavljena pomoću nadzornog tela koje se sastoji od člana lokalnog veća i dva građanina gde se napredak radova i izvođenje radova posmatrani u skladu sa uslovima, posmatrani su ugovor i prethodno merenje, a drugo u sprovedena su ispitivanja koji uključuju jednog člana lokalnog veća i šest građana.

Nadzorno telo se sastojalo od opštinskog odbornika koji je pripadao tom području sproveđenja ugovora i dva građanina koji su bili potencijalni korisnici ugovora koji se sprovodi. Šta se tiče dela istraživanja, ispitnici su takođe bili članovi lokalnog veća u kome se ugovor primenjuje i šestoro građana koji su živeli na području gde se ugovor primenjuje. Ispitanici su upitani koliko su zadovoljni sproveđenjem i da li je projekat prioritet za njihovo susedstvo, da li su znali cenu i trajanje ugovora i da li imaju ili su imali pritužbi u vezi sa sproveđenjem predmetnog ugovora.

Svi nalazi iz procesa monitorisanja KIP i INPO prikazani su u prvom delu ovog izveštaja, kao i nalazi procesa upravljanja ugovorima se u potpunosti ogledaju se u drugom delu izveštaja. Isti je potom poslat odgovornim zvaničnicima u svih devet opština pod nadzorom, koji su imali priliku da dostave svoje komentare u vezi sa sadržajem i nalazima izveštaja. Eventualni komentari opštinskih zvaničnika, u potpunosti se obraćaju u KIP i INPO i isti su uključeni u ovaj izveštaj.

DEOI – Proces Nabavke

I. Faza procesa nabavke

1.1. Monitorisanje aktivnosti nabavki

Monitorisanje aktivnosti nabavki sproveden je u dve faze, i to u fazi postupka nabavke ili monitorisanje aktivnosti od pokretanja ugovora do njegovog potpisivanja i druga faza od potpisivanja ugovora do njegove primene, odnosno nadgledanje upravljanja ugovorima.

U fazi procesa nabavke KIP i INPO su odabrali po dve aktivnosti za svaku od devet opština. Izbor ovih aktivnosti zasnovan je na nekoliko kriterijuma, kao što su: vrednost ugovora, broj žalbi, rizik, postupak i koliku je važnost isti imao za zajednicu. Sledеća tabela predstavlja sve aktivnosti koje su nadgledali KIP i INPO za ovu fazu.

Odabrane aktivnosti za praćenje			
Opština		Izabrana aktivnost	Broj nabavke
PRIŠTINA	1	Fizičko obezbeđenje za opštinske objekte u Prištini	616-20-3394-2-1-5
	2	Izgradnja azila za pse latalice i njihovo lečenje	616-19-8855-5-2-1
DJAKOVICA	1	Digitalizacija - višenamenske kolone, pametni grad i kamere - dvogodišnji ugovor	632-19-4733-1-1-1
	2	Izgradnja vrtića u opštini Đakovica	632-20-4633-5-2-1
PEĆ	1	Izgradnja fudbalskog terena u opštini Baran Peć	635-20-3448-5-1-1
	2	Kupovina i ugradnja lifta u MFMC	635-20-4525-1-2-1
ORAHOVAC	1	Usluge za sprovođenje razvoja infrastrukture za funkcionalizaciju projekata - kućni kreveti	623-20-904-2-1-1
	2	Ugradnja novih semafora	623-20-3817-5-2-1
VUČITRN	1	Nabavka opreme za podršku preduzećima prema LOT1 i LOT2	644-19-6312-1-1-1
	2	Rekonstrukcija trga Adem Jashari u Vučitru	644-20-2597-5-2-1
GNJILANE	1	Studija izvodljivosti - poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvete u opštini Gnjilane	651-20-507-2-2-2
	2	Izgradnja nove autobuske stanice	651-20-2311-5-1-1
DEČANE	1	Izgradnja puta u Bjeshken e Strellcit - Dečane	631-19-3836-5-1-1
	2	Snabdevanje sa e - kioskom	631-19-5026-1-2-1
JUNIK	1	Izgradnja puta Junik-Đeravica	636-19-5225-5-1-1
	2	Postavljanje sistema nadzornih kamera na javnim mestima	636-19-3827-1-2-1
ELEZ HAN	1	Snabdevanje transportnim kombijima za hemodijalizu - ponovno stavljanje u sistem 2	659-19-8887-1-2-1
	2	Izgradnja zaštitnih zidova	659-20-3347-5-2-1

Tabela I. Odabrane aktivnosti monitorisanja

2. Uključivanje monitorisanih aktivnosti u plan nabavki

KIP i INPO su analizirali i utvrdili da li je svaka od aktivnosti dotičnih opština bila uključena u plan nabavki. Sledeća tabela ilustruje ta otkrića.

Uključivanje monitorisanih aktivnosti u plan nabavki		
Opština	Aktivnost 1	Aktivnost 2
PRIŠTINA	Fizičko obezbeđenje opštinskih objekata u Prištini	Izgradnja skloništa za pse latalice i njihovo lečenje
	Ne	Da
DJAKOVICA	Digitalizacija - multifunkcionalne kolone, pametne grad i kamere - dvogodišnji ugovor	Izgradnja vrtića u opština Đakovica
	Da	Da U nižoj vrednosti
PEĆ	Izgradnja fudbalskog igrališta u Baranu Opština Peć	Kupovina i ugradnja lift u MFMC
	Ne	Da U nižoj vrednosti
ORAHOVAC	Usluge implementacije vitalizacije infrastrukturna za funkcionalizaciju projekta - kućni kreveti	Ugradnja novih semafora
	Da U nižoj vrednosti	Da U nižoj vrednosti
VUČITRN	Nabavka opreme za podršku preduzećima prema LOT1 i LOT2	Rekonstrukcija Adema Jasharija Trg u Vushtrri/Vučitru
	Da	Ne
GNJILANE	Studija izvodljivosti - poboljšanje energije efikasnost javne rasvete u Opštini Gnilan	Izgradnja nove autobuske stanice

	Da	Ne
DEČANE	Izgradnja puteva u Bjeshken e Strellcit - Decan/Dečane	Nabavite e -kiosk
	Ne	Da
JUNIK	Izgradnja puta Junik-Gjeravica	Postavljanje nadzorne kamere na javnim mestima
	Ne	Da U nižoj vrednosti
ELEZ HAN	Snabdevanje transportnim kombijima za hemodijaliza - ponavljanje 2	Izgradnja zaštitnih zidova
	Ne	Da U nižoj vrednosti

Tabela 2. Uključivanje monitorisanih aktivnosti u plan nabavki

Sedam od monitorisanih opština, i to Priština, Peć, Vučitrn, Gnjilane, Dečane, Junik i Elez Han, nisu uključni u najmanje jednu od dve aktivnosti koje su KIP i INPO odabrali za nadgledanje u plan nabavki za odgovarajuću godinu.

Sa druge strane, pet opština - Đakovica, Peć, Orahovac, Junik i Elez Han uključile su ove aktivnosti u svoj plan nabavki za odgovarajuću godinu, ali planom nabavki predviđena je niža projektovana vrednost u poređenju sa vrednošću od predviđene u fazi pokretanja aktivnosti.

3. Izjava o potrebama i utvrđivanje raspoloživih sredstava

KIP i INPO je putem zahteva za pristup javnim dokumentima koji su zvanično poslati u devet odnosnih opština tražilo da pruže izjave o dostupnosti alata za svaku od monitorisanih aktivnosti. Sledeća tabela pokazuje da li su opštine pripremile ovaj dokument unapred.

Izjava o potrebama i utvrđivanje dostupnosti sredstava		
Opština	Aktivnosti I	Aktivnost 2
PRIŠTINA	Fizičko obezbeđenje opštinskih objekata u Prištini	Izgradnja skloništa za pse latalice i njihovo lečenje
	Da	Da
DJAKOVICA	Digitalizacija - multifunkcionalne kolone, pametne grad i kamere - dvogodišnji ugovor	Izgradnja vrtića u opština Đakovica

	Da	Da
PEĆ	Izgradnja fudbalskog igrališta u Baranu Opština Peć	Kupovina i ugradnja lift u MFMC
	Da	Da
ORAHOVAC	Usluge implementacije vitalizacije infrastruktura za funkcionalizaciju projekta - kućni kreveti	Ugradnja novih semafora
	Da	Da
VUČITRN	Nabavka opreme za podršku preduzećima prema LOT1 i LOT2	Rekonstrukcija Adema Jasharija Trg u Vučitrnu
	Da	Da
GNJILANE	Studija izvodljivosti - poboljšanje energije efikasnost javne rasvete u Opštini Gnjilan	Izgradnja nove autobuske stanice
	Da	Da
DEČANE	Izgradnja puteva u Bjeshken e Strellcit - Dečane	Nabavite e -kiosk
	Da	Da
JUNIK	Izgradnja puta Junik-Gjeravica	Postavljanje nadzorne kamere na javnim mestima
	Da	Da
ELEZ HAN	Snabdevanje transportnim kombijima za hemodializa - ponavljanje 2	Izgradnja zaštitnih zidova
	Da	Da

Tabela 3. Izjava o potrebama i utvrđivanje dostupnosti sredstava

Ovo je izričit zahtev shodno Zakonu o javnim nabavkama u Republici Kosovo, gde je redviđeno da *pre početka obavljanja bilo koje aktivnosti nabavke CAO i Ugovorni Autoritet mora osigurati da se izvrši formalna procena potreba i da se rezultati ove evaluacije formalno zabeleže u pisanom obliku i uskladiše u dokumentaciju naručioca.*¹

¹ Zakon br. 04 / L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo. Član 9, stav 1.

Za svaku od monitorisanih aktivnosti u devet odnosnih opština, KIP i INPO su identifikovali pripremljenu izjavu o potrebama i utvrđivanje raspoloživih sredstava od strane opština i nalazi dokazuju da je ovaj dokument pripremljen u skladu sa zakonskim zahtevima.

4. Kvalifikacije članova komisije za ocenu ponuda

ZJN je predvideo da Ugovorni Autoritet treba uspostaviti *Komisiju za ocenu za ispitivanje, ocenjivanje i upoređivanje ponuda*.²

U tom pogledu KIP i INPO su putem zahteva za pristup javnim dokumentima zahtevale od odgovarajućih opština da pored odluke gde su zabeležena imena članova komisije, da nam prosledi svoja zanimanja ili položaje u ugovornom organu, kako bi mogli da uporede te kvalifikacije u odnosu na aktivnost u vezi sa kojom se radila procena ponuda. Sledеća tabela pokazuje da li su ovi članovi kvalifikovani da doneše gornju procenu.³

Kvalifikacije članova komisije za ocenjivanje		
Opština	Aktivnosti I	Aktivnosti 2
PRIŠTINA	Fizičko obezbeđenje opštinskih objekata u Prištini	Izgradnja skloništa za pse lutalice i njihovo lečenje
	Da	Da
DJAKOVICA	Digitalizacija - multifunkcionalne kolone, pametne grad i kamere - dvogodišnji ugovor	Izgradnja vrtića u opština Đakovica
	Nemamo podataka	Nemamo podataka
PEĆ	Izgradnja fudbalskog igrališta u Baranu Opština Peć	Kupovina i ugradnja lift u MFMC
	Da	Da
ORAHOVAC	Usluge implementacije vitalizacije infrastruktura za funkcionalizaciju projekta - kućni kreveti	Ugradnja novih semafora
	Da	Da

² Da li. Član 59. st. I.

³ Pojašnjenje: U slučajevima kada je identifikacija u pitanju "nemamo podatke", nismo uspeli da obezbedimo od opština informacije u vezi sa kvalifikacijom članova komisije za ocenjivanje.

VUČITRN	Nabavka opreme za podršku preduzećima prema LOT1 i LOT2	Rekonstrukcija Adema Jasharija Trg u Vučitru
	Nemamo podataka	Nemamo podataka
GNJILANE	Studija izvodljivosti - poboljšanje energije efikasnost javne rasvete u Opštini Gnjilan	Izgradnja nove autobuske stanice
	Da	Da
DEČANE	Izgradnja puteva u Bjeshken e Strelcit - Dečane	Nabavite e -kiosk
	Da	Da
JUNIK	Izgradnja puta Junik-Gjeravica	Postavljanje nadzorne kamere na javnim mestima
	Ne	Da
ELEZ HAN	Snabdevanje transportnim kombijima za hemodijaliza - Ronavljanje 2	Izgradnja zaštitnih zidova
	Ne	Ne

Tabela 4. Kvalifikacije članova komisije za ocenjivanje

U nekim slučajevima opštine nisu pružile potrebne podatke kako bi procenile kvalifikaciju članova komisije za ocenu ponuda. Ali u slučajevima kada su opštine obezbedile podatke ili o profesiji ili o položaju ovih članova, KIP i INPO su utvrdili da u tri slučaja, u dve različite opštine, članovi komisije za ocenu ponuda nisu imali odgovarajuću kvalifikaciju.

Konkretni slučaj u ovom pogledu je opština Junik, kod aktivnosti “Izgradnja puta Junik – Đeravica”, gde su članovi komisije za ocenjivanje bili jedan službenik za integraciju, a drugi za rodnu ravnopravnost, dok je treći službenik bio jedini koji je imao direktnu vezu sa dotičnim projektom, pošto je bio građevinski službenik.

Dok, u opštini Elez Han, za aktivnost “Snabdevanje nacijom za hemodijalizu - Ponovno objavljivanje dvoje”, članova komisije za ocenjivanje nisu imala potrebnu kvalifikaciju, jer niko od njih nije bio direktno povezan sa ovom oblašću. Jedan član je bio pravnik, jedan finansijski službenik, a drugi kao koordinator parkirališta, ima srednju stručnu spremu. U drugoj delatnosti ove opštine, “Izgradnja zaštitnih zidova”, dva člana komisije za ocenjivanje su bili pravnici, dok je treći imao univerzitetsko obrazovanje iz drumskog saobraćaja i transporta.

S druge strane, uprkos zahtevima KIP i INPO, opštine Đakovica i Vučitrn nisu pružile informacije putem kojih bi se mogla izvršiti takva procena kvalifikacija komisije za ocenjivanje.

5. Zahtevi za pojašnjenje privrednih subjekata za tenderski dosije i ispravke naručioca u objavljenim obaveštenjima

Tokom monitorisanje i analize aktivnosti, KIP i INPO su identifikovali svaki slučaj kada su Ekonomski operatori podneli zahteve za pojašnjenja, i slično identifikovali slučajeve kada je Ugovorni Autoritet objavio oblike ispravljanja grešaka putem obaveštenja.

Tokom monitorisanje i analize aktivnosti, KIP i INPO su identifikovali svaki slučaj kada je priredni subjekat podneo zahteve za pojašnjenja, isto kao i slučajeve kada je ugovorni organ objavio obrasce za ispravljanje grešaka u obaveštenju. Sledeća tabela ilustruje ovu situaciju za svaku aktivnost svake opštine posebno.

Zahtevi za pojašnjenje od ekonomskih operatera i ispravke ugovornog autoriteta				
Opština	Opština		Opština	
	Zahtevi za pojašnjenje od EO	CA ispravke u objavljenim obaveštenjima	Zahtevi za pojašnjenje od EO	CA ispravke u objavljenim obaveštenjima
PRIŠTINA	Fizičko obezbeđenje opštinskih objekata u Prištini		Izgradnja skloništa za pse latalice i njihov tretman	
	N/A	N/A	N/A	N/A
DJAKOVICA	Digitalizacija - multifunkcionalne kolone, pametni grad i kamere - dvogodišnji ugovor		Izgradnja vrtića u opštini Đakovica	
	Da	Da	N/A	N/A
PEĆ	Izgradnja fudbalskog igrališta u opštini Peć/Baran		Kupovina i ugradnja lifta u MFMC	
	N/A	Da	N/A	N/A
ORAHOVAC	Usluge implementacije vitalizacije infrastrukture za funkcionalizaciju projekta - kućni kreveti		Ugradnja novih semafora	
	Da	N/A	N/A	N/A
VUČITRN	Nabavka opreme za podršku poslovanju prema LOT1 i LOT2		Rekonstrukcija trga Adema Jasharija u Vushtrri/Vučitrnu	
	N/A	N/A	N/A	Da
GNJILANE	Studija izvodljivosti - poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvete u opštini Gjilan/Gnjilane		Izgradnja nove autobuske stanice	
	N/A	N/A	Da	Da
DEČANE	Izgradnja puteva u Bjeshken e Strellcit - Decan/Dečane		Nabavite e -kiosk	
	N/A	Da	N/A	N/A

JUNIK	Izgradnja puta Junik-Gjeravica		Postavljanje sistema nadzornih kamera na javna mesta	
	N/A	N/A	Da	N/A
ELEZ HAN	Nabavka transportnih kombija za hemodijalizu - Retender 2		Izgradnja zaštitnih zidova	
	N/A	N/A	N/A	N/A

Tabela 5. Zahtevi za pojašnjenje od privrednih subjekata i ispravke

KIP i INPO otkrivaju da je od devet opština pod nadzorom, njih pet u bar jednom slučaju ispravilo prethodno objavljena obaveštenja.

Tako su Đakovica za aktivnost “*Digitalizacija-multifunkcionalni stubovi, pametni grad i kamere-dvogodišnji ugovor*” i Dečani za aktivnost “*Izgradnja puta u planinama Strelc-Dečani*“ objavili obrazac za korekcije u prvobitno objavljenom obaveštenju.

Vučitrn za aktivnost “*Regulisanje trga Adema Jašarija u Vučitrnu*“ objavio je dva obrasca za ispravke u objavljenom saopštenju.

Dok su se u Peći za aktivnost “*Izgradnja fudbalskog terena u opštini Baran Peć*“ i Gnjilane za delatnost “*Nova izgradnja autobuske stanice*“ promenili najmanje tri puta od prethodnog obaveštenja, objavljajući na taj način obrasce za ispravke u svakom od ovih slučaja.

S druge strane, Ekonomski operatori su podneli zahteve za pojašnjenja u tenderskom dosijeu u četiri slučaja iz svih monitorisanih aktivnosti. U ovim slučajevima KIP i INPO otkrivaju da su Ekonomski operatori podneli zahteve za pojašnjenja u Đakovici u vezi sa aktivnošću “*Digitalizacija-multifunkcionalnih stubova, pametni grad i kamere-dvogodišnji ugovor*”, u Orahovcu za “*Usluge za sprovodenje razvoja infrastrukture za funkcionisanje projekta - kućni kreveti*”, u Juniku za aktivnost “*Ugradnja sigurnosnih kamera u javni prostor*”, kao i u Gnjilanu u vezi sa aktivnošću “*Nova izgradnja autobuske stanice*”.

U opštini Gnjilane u vezi sa aktivnošću “*Nova izgradnja autobuske stanice*” pEkonomski operatori su zatražili pojašnjenja o tehničkim zahtevima za ISO standarde, gde se od privrednih subjekata zahteva da budu overeni ovi sertifikati “ISO 9001 2015 važeći, ISO 39001 2012 važeći, ISO 14001 2015. važeći, OHSAS18001 2007. važeći - ISO IEC 27001 2013 važeći UNI EN ISO 3834-2200 važeći, dokaz 5. Sertifikat mora biti original ili overena kopija originala“. U ovom slučaju ugovorne vlasti su odgovorile da “*budući da ova aktivnost ima veliku vrednost, Ugovorna Vlast je predvidela da operateri koji daju ponudu budu ozbiljni i da se neće susretati sa problemima tokom izvršenja ugovora. Stoga se pozovite na tenderski dosije objavljen: 25.06.2020*“. Nakon ovog odgovora, ugovorni organi su izmenili tendersku dokumentaciju, ali promene su bile vrlo male i ne u onoj meri koja bi uticala na zahteve da dokumentacija ne bude diskriminatorska i nesrazmerna kako je definisano u članu 69 ZJN.

Ovi zahtevi su i dalje visoki i to je evidentno iz činjenice da od 16 ponuđača, njih 14 ih je eliminisano jer nisu bili u mogućnosti da ispune uslove i visoko zahtevanu tendersku dokumentaciju. Važno je da su ovu aktivnost pratile brojne žalbe privrednih subjekata, gde je TRN zatražio da se pitanje vrati na ponovnu procenu, dok je opština Gnjilane u suprotnosti sa zakonskim zahtevima člana 44. POOBPOOJB, osim što je sprovedla odluku TRN-a otkazala ovu aktivnost, rizikujući da zbog pravne konfuzije otkaže aktivnost, i da opština rizikuje da bude tužena u Sudu.

6. Sprovođenje odgovarajuće vrste postupka nabavke od strane opština

KIP i INPO pratili su prateće dokumente svake aktivnosti pomenute u ovom izveštaju. S tim u vezi, prvo bitno su analizirali da li je Ugovorni organ za svaki od njih sledio i primenio odgovarajući postupak.

Od 18 monitorisanih aktivnosti, KIP i INPO otkrivaju da jedna opština nije sprovedla odgovarajući postupak.

Dakle, opština Priština je za aktivnost “Fizičko obezbeđenje objekata opštine Priština” koristila pregovarački postupak bez objavljinja obaveštenja o ugovoru. S tim u vezi, ova opština je dala obrazloženje: “Ugovorni autoritet objavljuje pregovarački postupak do završetka nove aktivnosti za obezbeđenje objekata, jer je aktivnost koja se sprovodi u postupku po žalbi u TRN-u”.⁴

S tim u vezi, KIP i INPO otkrivaju da je opština Priština tokom 2020 godine potpisala još 5 ugovora za obezbeđenje objekata, koristeći čak i u tim slučajevima pregovarački postupak bez objavljinja obaveštenja o ugovoru. Vredi napomenuti da je opština Priština koristila pregovaračku proceduru bez objavljinja ugovora obaveštenjem, i potpisala je još 2 ugovora sa istom kompanijom, “Rojet E Nderit SH.P.K.“, Tokom 2020 godine za ukupno tri potpisana ugovora, dotična kompanija ima koristi od opštine 426,450.00€.

KIP i INPO smatraju da pregovarački postupak bez objavljinja obaveštenja o ugovoru narašuva slobodnu konkurenčiju kao važan princip u postupku nabavke.

7. Tehnički i profesionalni zahtevi

Iako to nije zakonska obaveza, tehnički i profesionalni zahtevi igraju važnu ulogu, posebno u pogledu mogućnosti koje Ekonomski operatori imaju za izvođenje radova, usluga ili materijala koje Ugovorni organ planira da nabavi. ZJN ostavlja diskreciono pravo za ugoverni organ,

⁴ Objašnjenje koje je dala opština Priština.

mogućnost da zatraže tehničke i/ili profesionalne kapacitete, ali u trenutku kada se od njih zatraži postaju obavezni.

INPO i KIP pratili su 18 aktivnosti iz 9 odabranih opština, analizirajući da li su ovi zahtevi prihvatljivi, nediskriminatorski, kao i direktno relevantni i proporcionalni prirodi nabavke koju ugovorni organ planira da nabavi.

U nastavku je detaljno prikazano šest slučajeva u četiri različite opštine KIP i INPO su identifikovali posebne nalaze u tom pogledu za svaku aktivnost posebno⁵, bez uključivanja posebne analize slučajeva gde su tehnički i stručni zahtevi koje su dostavile opštine tačni.

7.1. Opština Priština

7.1.1 Aktivnost "Fizičko obezbeđenje objekata opštine Priština"

Za ovu aktivnost nabavke, opština Priština je zatražila samo dokumentacija navedena u članovima 65 i 66 ZJN⁶, dok su zahtevi o ekonomsko-finansijskoj situaciji i o tehničkim i/ili profesionalnim mogućnostima uopšte nisu zatraženi.

S tim u vezi, osim što je za ovu aktivnost nabavke korišćen postupak koji narušava konkureniju kao veoma važan princip u javnim nabavkama, istovremeno opština nije bila zainteresovana da Ekonomski operatori ispune neke zahteve što bi bar uticalo na kvalitet usluga i ozbiljnost kandidata pozvanih da daju ponude, iako to po zakonu nije obavezno.

7.1.2 Aktivnost "Izgradnja prihvatilišta za pse latalice i njihovo lečenje"

Opština Priština za ovu aktivnost nabavke u okviru zahteva za tehničku i profesionalnu sposobnost zatražila je da ponuđač Privredni subjekt ima „Osnovu za proizvodnja asfalta, u vlasništvu ili ugovor o snabdevanju asfaltom“. Tokom analize radova za koje se očekuje da budu izvedeni u okviru realizacije ovog projekta i posle analiza pred mere, primećujemo da Ekonomski operator nema obavezu da postavlja asfalt bilo gde i shodno tome je takav zahtev konfuzan. Postavljanje irelevantnog i nerazumnog zahteva suprotno je odredbama ZJN i POOJBPOOJB, odnosno u članu 69, stav 1, koji naglašava da ovi zahtevi Ugovorni organi mogu da ih traže samo ako su relevantni i neophodni, dok član 26. stav 3. i POOJB izričito kaže da „svi minimalni zahtevi za kvalifikaciju moraju biti direktno relevantni i srazmerni predmetu predmetnog ugovora“.⁷ Takođe, ovaj irelevantan i nerazuman zahtev je u suprotnosti sa članom 7, stav 6. ZJN, gde se između ostalog naglašava da

⁵ Pojašnjenje: Naslov/ naziv aktivnosti je ostavljen onakav kakav je bio u obaveštenjima o ugovoru za svaku od opština, čak i u slučajevima kada su KIP i INPO identifikovali jezičke i / ili pravopisne greške.

⁶ Zakon br. 04 / L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo. Član 65 i 66.

⁷ Da li. Član 69. stav 1., u vezi sa članom 26. stav 3. POOJB –a.

nadležni organi treba da eliminišu prakse, kriterijum, zahteve i tehničke specifikacije koje diskriminišu u korist ili protiv jednog ili više Privrednih subjekata.

7.2. Opština Đakovica

7.2.1. Aktivnost "Izgradnja vrtića u opštini Đakovica"

Opština Đakovica za ovu aktivnost, između ostalog je u tehničkom i profesionalnom svojstvu zahtevala: "diplomiranog inženjera ili majstora građevine - konstruktivni smer sa pet godina radnog iskustva nakon diplomiranja, b.) diplomirani inženjer ili master I građevinarstva - hidrotehnički menadžment sa pet godina radnog iskustva nakon diplomiranja, v.) diplomirani inženjer ili magistar arhitekture sa pet godina radnog iskustva diplomiranje, d.) diplomirani inženjer ili magistar elektrotehnike sa pet godina radno iskustvo nakon diplomiranja, e.) diplomirani inženjer ili master mašinstva sa pet godina postdiplomskog radnog iskustva, f.) diplomirani inženjer ili master I geodezije sa trogodišnjim radnim iskustvom nakon diplomiranja. g.) geodetski tehničar sa pet godine radnog iskustva nakon diplomiranja".

U ovom slučaju, potražnja je za sedam inženjera, od kojih je potrebno šest od njih sa radnim iskustvom od 5 godina nakon diplomiranja i jedna od 3 godine nakon diplomiranja, KIP i INPO procenjuju da su ovo kriterijumi koji su uticali da se u ovoj aktivnosti pojavi samo jedan ekonomski operator. Ove zahteve Ugovorni Autoriteta drugi Ekonomski operatori smatraju veoma visokim i mogu biti drugačiji, za koje je samo jedan ekonomski operator ponudjen i koji je dobio ovaj ugovor.

U tom smislu, ugovorni organi uvek treba da uzmu u obzir da ne postavljaju nepotrebne kriterijume, predviđene Zakonom o Javnim Nabavkama.⁸

7.3. Opština Junik

7.3.1. Aktivnost "Izgradnja puta Junik-Gjeravica"

Opština Junik za aktivnost "Izgradnja puta Junik-Gjeravica" u okviru zahteva za tehničkim i profesionalnim kapacitetima zahtevala je, između ostalog da, "Ekonomski operator mora da pruži dokaze koji pokazuju da su uspešno zaključili ugovore slične prirode u poslednje 3 (tri) godine od objavljivanja obaveštenja o ugovoru u iznosu od br manje od 6,500,000.00€, pri čemu bar jedan projekat mora biti Proširenje regionalnog puta".

⁸ Zakon o Javnim Nabavkama. Član 69. st. I.

Smatramo da je ovaj kriterijum nepotreban i suprotan članu 69. ZJN, jer pored toga što je potrebno dokazati da su slični radovi obavljeni tokom poslednje tri godine, takođe se zahteva da barem jedan ugovor bude proširenje regionalnih puteva.⁹ Dakle, potencijalni ekonomski operater je možda popločao desetine državnih, lokalnih, regionalnih puteva u poslednje tri godine, ali to svakako treba da bude proširenje nacionalnog puta.

Prema zakonu, dokazi mogu biti potrebni za rad slične prirode, ali ne i onako kako se ponašala opština Junik jer izgradnja regionalnih puteva nema neke posebne specifičnosti, poput proširenja autoputeva, nacionalnog puta ili bilo šta slično, gde bi ovaj zahtev mogao biti opravdan. Ovo ima više veze sa naslovom aktivnosti nego sa prirodnom posla, što dovodi do diskriminacije privrednih subjekata koji uprkos brojnim radovima izvedenim u poslednje tri godine na spisku reference nemaju ugovor pod nazivom "Proširenje lokalnih puteva".¹⁰

Takođe, za ovu aktivnost, opština Junik je zatražila da "Ekonomski operator mora pružiti dokaze da na spisku zaposlenih ima najmanje 50 (pedeset) zaposlenih dostavljanjem PAK-u za svaku godinu, u poslednje tri godine od objavljuvanja obaveštenja za ugovor". Verujemo da je ovaj zahtev za pedeset (50) zaposlenih visok i nerazuman posebno s obzirom na činjenicu da se ovaj ugovor odnosi na vremenski period od tri godine od momenta sprovođenja.¹¹ Kao rezultat ovih kriterijuma, za ovu aktivnost nabavke vrednosti 4,856,000.00, samo tri ekomska operatera su se takmičila, izgubivši tako mogućnost da se obezbedi veća konkurenca koja bi potencijalno mogla da obezbedi nižu cenu i verovatno bolji kvalitet rada.

7.4. Opština Dečani

7.4.1. Aktivnost "Izgradnja puta na planini Strelci - Dečani"

Opština Dečane za delatnost "Izgradnja puteva u Bjeshken e Strellcit - Decan / Dečane "imao je vrlo visoke zahteve i za razliku od LPP-a zahtevi su povezani sa tehničkim i profesionalnim kapacitetima. Za ovu aktivnost Opština Dečane je tražila da: "Ekonomski operator mora da obezbedi dokaze da su uspešno završili slične ugovore u poslednje 3 (tri) godine od objavljuvanja obaveštenja o ugovoru u vrednosti ne manjoj od 4,500,000.00€, gde bi bar jedan projekat trebalo da bude Proširenje regionalnih puteva". Ovaj uslov je isti kao u opštini Junik I kao takav suprotan je članu 69 ZJN jer se ne radi o projektu slične prirode već o konkretnom projektu. Dakle, opština je tražila da Ekonomski operator ima sklopljen koncretan ugovor, odnosno sa identičnim naslovom, a ne ugovor sa sličnim uslovima člana 69. ZJN. Takvi uslovi , kako je navedeno čak i gore, osim što su zabranjeni, diskriminišući su shodno članu 7 ZJN.

⁹ Da li. Član 69.

¹⁰ Da li. Član 7. stav. 2.

¹¹ Da li. Član 69, stav 1, u vezi sa članom 26.3 POOJB -a.

Opština Dečane je postavila neke uslove koji se smatraju da su previsoki, na primer: "Rukovodilac projekta - građevinski inženjer, konstruktivni pravac 10 godina radnog iskustva nakon diplomiranja, vođa radionica - inženjer dip.i građevine, konstruktivni smer, 10 godina rada iskustvo nakon diplomiranja, diplomirani inženjer geodezije sa dve godine iskustvo, Diplomirani inženjer, (master) hidrotehničar. Minimalno dva (2) projekta realizovana u potrebnom polju, diplomirani inženjer elektrotehničar. Minimum dva (2) projekta realizovana u potrebnom polju, diplomirani inženjer saobraćaja sa tri godine radnog iskustva nakon diplomiranja Najmanje dva (2) projekta realizovana u traženoj oblasti".

Pored toga, potreban je veoma veliki broj ISO standarda, uključujući: ISO - ISO 9001 2015 - Sertifikacija sistema menadžmenta kvalitetom - ISO 39001 2012 - Drumski saobraćaj Sistem upravljanja bezbednošću - PASS 99 2012 - Integrисани sistem upravljanja – ISO 14001 2015- Sistem upravljanja zaštitom životne sredine - OHSAS 18001 2007- Zanimanje Sistem upravljanja zdravlјem i bezbednošću -ISO -IEC 27001 2013, Bezbednosno informacioni Sistem upravljanja, -ISO 20881 2007, Sistem upravljanja sigurnošću za lanac snabdevanja, - SA 8000 2014.

Aktivnost "Izgradnja puteva u Bjeshken e Strellcit – Dečane" je veoma važna i ima veoma visoku vrednost, ali nametanje veoma visokih zahteva i suprotno odredbama ZJN -a ograničio je broj Privrednih subjekata. Da su kriterijumi bili visoki i diskriminatorni dokazuje činjenica da su i pored pobedničkog privrednog subjekta, bila još dva privredna subjekta eliminisana jer nisu ispunjavali tehničke/ stručne uslove i ekonomске i zahteve za finansijskim stanjem.

7.4.2. Aktivnost "Snabdevanje e-kioskom,"

Opština Dečani zatražila je visoke i irelevantne zahteve i uslove tehničkih i profesionalnih kapaciteta za aktivnost "Snabdevanje e-kioska". Priroda nabavke je isporuka e-kioska, dok su zahtevi za tehničkim i profesionalnim kapacitetima bili: "Zahtev I - Osoblje privrednog subjekta ponuđač Ekonomski operator moraju dokazati da je sledeće osoblje dostupno kao redovni zaposleni – Jedan projekt menadžer iz oblasti iskusnih IT min. 5 godina u ovoj oblasti – stručnjak za sigurnost baze podataka i sistema sa radnim iskustvom min. 5 godina za ovo polje - Viši stručnjak za razvoj softvera sa radnim iskustvom min. 5 godina mi .net razvoj veb aplikacija - sistemske stručnjak za analizu i povezivanje podaci (stručnjak za velike podatke) sa radnim iskustvom min. 2 godine, - Tri mlađa stručnjaka za Razvoj softvera sa minimalnim radnim iskustvom. Dve godine u razvoju .net veb aplikacija - Stručnjak za softversku obuku sa radnim iskustvom min. 5 godina".

S obzirom da se aktivnost odnosi samo na snabdevanje, a ne na održavanje e-kioska, ovi zahtevi su u suprotnosti sa članom 69. stav 1. ZJN u vezi sa članom 26. stav 3. POOJB-a, gde se posebno zahteva da svi minimalni kvalifikacioni zahtevi budu direktno relevantni i proporcionalni za predmet predmetnog ugovora. Opština Dečane nije mogla da pruži najbolji mogući pristup svim privrednim subjektima o čemu svedoči činjenica da je za ovu aktivnost ponudila samo jednog privrednog subjekta kome je dodeljen ugovor.

8. Tenderska sigurnost

Na osnovu ZJN, predviđeno je da tokom aktivnosti nabavke koja dovodi do dodele ugovora srednje ili veće vrednosti, Ugovorni Autoritet može zatražiti od ponuđača da polože garanciju (garanciju) za ponudu.¹² U isto vreme ovaj zakon takođe reguliše vrednost koju traži Ugovorni organ, koja predviđa da ako nadležni organ ugovarač odlučuje da prisili depozit ponude, iznos osiguranja kao takav ne sme biti manji od jedan procenat (1%) i ne veći od tri procenta (3%) procenjene vrednosti javnog ugovora ili konkursa za dizajn, ali međutim, ni u kom slučaju ne sme biti manja od hiljadu (1.000) evra.¹³

Za svaku praćenu aktivnost KIP i INPO su zatražili pristup dokumentu koji je dokazao sigurnost tendera od strane Privrednog subjekta.

Zahtev za obezbeđenje tendera nije zakonski obavezan, ali je zakonodavac ostavio diskreciono pravo naručiocima da odlučuju da zahtevaju isto ili ne. KIP i INPO smatraju da takav zahtev pruža sigurnost ugovornom autoritetu i drži privredne subjekte odgovornim za svoje ponude i obaveze prema ugovornim organima.

S tim u vezi KIP i INPO smatraju da garancija tendera iako nije obavezna, nije potrebna u tri slučaja, i to u aktivnosti "Postavljanje sigurnosnih kamera na javnim prostorima", u Opština Junik, u aktivnosti "Fizičko obezbeđenje objekata opštine Priština", u opštini Priština i u aktivnosti "Snabdevanje nacije za hemodijalizu - Ponavljanje 2", u opštini Hani i Elezit. Dok je u aktivnosti "Studija izvodljivosti - poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvete u opštini Gnjilane", u opštini Gnjilane takav uslov se ne primenjuje, jer je to ograničen postupak.

U svim ostalim slučajevima, gde se zahteva garancija tendera i KIP i INPO je imao pristup tom dokumentu, u ovim slučajevima je garancija tendera važila u pogledu potrebnog vremenskog ograničenja.

Sledeća tabela prikazuje ilustrativno za svaku opštinu procenjenu vrednost ugovora, vrednost garancije tendera koju zahteva Ugovorni Autoritet i vrednost koju pruža privredni subjekt.

PRIŠTINA	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosjeu tendera od strane UA	Obezbedena vrednost od EO
Fizičko obezbeđenje opštinskih objekata u Prištini	232,368	N/A	N/A

¹² Zakon o javnim nabavkama u Republici Kosovo. Član 57, stav I.

¹³ Zakon br. 05 / I -068 o izmenama i dopunama zakona br. 04 / I-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, izmenjen i dopunjjen zakonom br. 04 / I-237. Član 35.

Izgradnja skloništa za pse lutalice i njihov tretman	150,000	3,000.00	3,000.00
DJAKOVICA	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosijeu tendera od strane UA	Obezbeđena vrednost od EO
Digitalizacija - multifunkcionalne kolone, pametni grad i kamere - dvogodišnji ugovor	180,000	5,000	5,000
Izgradnja vrtića u opštini Đakovica	197,578	5,000	5,000
PEĆ	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosijeu tendera od strane UA	Obezbeđena vrednost od EO
Izgradnja fudbalskog igrališta u opštini Peć/Baran	521,012	10,000	10,000
Kupovina i ugradnja lifta u MFMC	38,000	1,000	1,000
ORAHOVAC	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosijeu tendera od strane UA	Obezbeđena vrednost od EO
Usluge implementacije vitalizacije infrastrukture za funkcionalizaciju projekta - kućni kreveti	420,396	3,000	3,000
Ugradnja novih semafora	55,430	1,000	1,000
VUČITRN	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosijeu tendera od strane UA	Obezbeđena vrednost od EO
Nabavka opreme za podršku poslovanju prema LOT1 i LOT2	132,726	LOT 1: 3,529.40 LOT 2: 1,000	LOT 1: 3,530 LOT 2: 1,000
Rekonstrukcija trga Adema Jasharija u Vučitrnu	425,711	4,250	4,250
GNJILANE	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosijeu tendera od strane UA	Obezbeđena vrednost od EO
Studija izvodljivosti - poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvete u opštini Gnjilane	20,000	N/A	N/A

Izgradnja nove autobuske stanice	760,278	22,000	22,000
DEČANE	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosijeu tendera od strane UA	Obezbeđena vrednost od EO
Izgradnja puteva u Bjeshken e Strellcit - Dečane	3,222,959	32,000.00	32,000.00
Nabavite e – kiosk	15,000	1,000,00	1,000.00
JUNIK	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosijeu tendera od strane UA	Obezbeđena vrednost od EO
Izgradnja puta Junik-Gjeravica	4,856,000	120,000	120,000.00
Postavljanje sistema nadzornih kamera na javna mesta	60,000	N/A	N/A
ELEZ HAN	Procenjena vrednost ugovora	Potrebna vrednost u dosijeu tendera od strane UA	Obezbeđena vrednost od EO
Nabavka transportnih kombija za hemodijalizu- Retender 2	25,000	N/A	N/A
Izgradnja zaštitnih zidova	34,800	1,000	1,000

Tabela 6. Tražena i predviđena vrednost tendera

9. Odstupanje od zakonskih rokova

Da bi napravili ovaj izveštaj i identifikovali ključna pitanja koja su od posebnog interesa u ovoj fazi, KIP i INPO su posebno analizirali i identifikovali sva moguća odstupanja od zakonskih rokova koje su opštine mogle da primene tokom procesa nabavke.

S tim u vezi, glavno odstupanje utvrđeno u smislu zakonskih rokova je njihovo skraćivanje od strane ugovornih autoriteta.

Pored toga, KIP i INPO u slučaju aktivnosti “Ugradnja sigurnosnih kamera u javne prostorije“ u opštini Junik, identifikovali su još nešto. U ovom slučaju nismo morali da se bavimo skraćivanjem zakonskih rokova, ali je obaveštenje o ugovoru učinjeno kršenjem zakonskih odredbi. To je zato što ovaj ugovorni organ nije odredio predviđeni minimalni rok od 20 dana za podnošenje ponuda,¹⁴ već je ovaj rok obuhvatio vremenski period od samo 17 dana, iako nije došlo do skraćivanja rokova.

¹⁴ Zakon br. 04 / L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo. Član 44. st. 2.2.

9.1. Primena ubrzanih rokova

Na početku ovog odeljka pomenuta je činjenica da je skraćivanje rokova najčešće odstupanje koje je utvrđeno tokom monitorisanja ovih aktivnosti od strane KIP i INPO.

Treba napomenuti da ubrzani rokovi predstavljaju postupak predviđen ZJN, koji posebno predviđa posebna pravila koja omogućavaju skraćivanje rokova. Međutim,, kako je predviđeno zakonom, ovo skraćivanje rokova može se primeniti samo u hitnim i neuobičajenim slučajevima, odnosno samo kada su razlozi za sprovođenje ovih rokova izvesni i ne postoji mogućnost da se oni izbegnu.

Na osnovu monitorisanja ovih aktivnosti, KIP i INPO otkrivaju da je u pet slučajeva u četiri opštine koje su bile pod nadzorom da se primenjuju ubrzani rokovi.

U opštini Vučitrn, za aktivnost “Regulisanje trga Adema Jašarija u Vučitrnu” obrada je izvršena u skraćenom period od 20 dana, zbog onoga što je rečeno da je od vitalnog značaja za građane i preduzeća koja posluju zajedno duž trga. “Zbog situacije sa pandemijom COVID 19 i kašnjenja prouzrokovanih saznanjima da bi ovaj projekat trebalo da bude završen ove godine, smatramo da je više nego neophodno nastaviti sa kraćim rokom u skladu sa važećim zakonodavstvom“. U skladu sa važećim zakonskim odredbama, kao što je predviđeno ZJN, kada relevantni ugovor nije javni ugovor velike vrednosti, ugovorni organ određuje rok za prijem ponuda za vremenski period koji nije kraći od dvadeset dana.¹⁵

Za aktivnost “Izgradnja prihvatilišta za pse latalice i njihovo lečenje”, ugovornih autoriteta opštine Priština skratio je rokove sa najmanje 20 dana koliko je zakonom dozvoljeno na 11 dana, koristeći član 46 ZJN koji govori o hitnosti. Ugovorni organ je ovo skraćivanje roka opravdao činjenicom da “uzimajući u obzir hitnu potrebu za smeštajem pasa latalica i njihovim lečenjem, jer se bavimo opštim rizikom bezbednosti za stanovnike prestonice od pasa latalica, kao što je npr. zbog toga je potrebno skratiti rok“.

U opštini Elez Han u aktivnosti “Snabdevanje nacije za hemodializu-Ponavljanje 2“, KIP i INPO utvrđuju da je rok za podnošenje ponuda skraćen na 11 dana, pošto prema ZJN za ovu aktivnost Ugovorni autoritet treba da odredi vremenski rok za prijem ponuda za vremenski period koji nije kraći od dvadeset dana.¹⁶ Dakle, datum obaveštenja o ugovoru je objavljen 18. Novembra 2019 godine, dok je krajnji rok za podnošenje bio 27. Novembar 2019 godine. Ovom prilikom, ugovorni organ je izjavio da se tako nešto preduzelo “zbog kratkog roka do kraja fiskalne godine“.¹⁷

S druge strane, opština Dečani je u obe aktivnosti koje su nadzirali KIP i INPO skratila rokove. Za aktivnost “Izgradnja puta u Bjeshken e Strellcit-Dečani“, ovaj ugovorni autoritet je sproveo

¹⁵ Da li.

¹⁶ Da li.

¹⁷ Opština Hani i Elezit. Obaveštenje o ugovoru. fk. 6. Objavljeno 18.11.2019 na platformi za e-nabavke.

skraćivanje rokova sa najmanje 40 dana koliko bi trebalo u normalnoj situaciji, na 15 dana kao minimum dozvoljen za vanredne situacije. Ovo skraćivanje roka realizovano je iz sledećih razloga: „Postojeći put je veoma oštećen i teško se prelazi. Stoga je ekomska situacija koja se odnosi na oblast (stočarstvo) zajednice sela Strelc i Eperm i Strelc i Ulet mnogo zavisila od ovog puta“. Dok su za aktivnost „Snabdevanje e-kioskom“ rokovi za prihvatanje ponuda smanjeni na 10 dana, sa 20 dana koliko bi trebalo da bude u uobičajenim slučajevima. Obrazloženje ovog Ugovornog autoriteta bilo je: „zbog porasta zahteva sa dokumentacijom za opremu i velikog broja sunarodnika iz dijaspore“.

Ovo smanjenje koje se desilo u slučaju aktivnosti „Snabdevanje e-kioskom“, iz ugovernog autoriteta autoritet opštine Dečani, prouzrokovalo je posledicu da se samo jedan Privredni subjekt licitira za sprovođenje ovog projekta. Čak je i iznos koji je u ovom slučaju ponudio Ekonomski Operator bila 14,900 evra, dok je procenjena vrednost projekta bila 15,000 evra.

Generalno, opštine zloupotrebljavaju zakonsku mogućnost koja omogućava skraćivanje zakonskih rokova u slučaju vanrednih situacija, odnosno zakonski rokovi se primenjuju za slučajeve koji nisu povezani sa vanrednim situacijama. Zakon je jasan čak i kada precizira hitnost, odnosno precizira da se novonastala hitna situacija ne može pripisati radnjama ili propustima naručioca.¹⁸ Dakle, osim što situacija mora biti hitna, u isto vreme ova hitna situacija ne sme nastati delovanjem ili nečinjenjem ugovernog autoriteta.

Iz razloga koje su navele identifikovane opštine koje su skratile rokove, možemo zaključiti da nijedno smanjenje nije u skladu sa zakonskim zahtevima i da ti rezovi ili uopšte nisu povezani sa hitnim situacijama ili su situacije proglašene hitnim. Na primer, ne možemo reći da je određeni projekat od vitalnog značaja za građane, pa bi rok trebalo skratiti, tada se izgradnja prihvatilišta za pse latalice ne može nazvati hitnom situacijom kada je takva situacija godinama unazad, tada je put veoma oštećen i teško prohodan, ove poteškoće ne nastaju za nedelju dana, pa iako se očekuje još dvadesetak dana, nije da se stvara vanredna situacija, kao što ni ostali razlozi za skraćivanje rokova nisu povezani sa hitnim situacijama.

Skraćivanje rokova sa sobom nosi i neke rizike: u početku mnogi Ekonomski operatori ne mogu da pripreme zahteve tenderskog dosjea zbog kratkog vremena i zbog brojnih zahteva, a pro po toga, tender može dobiti drugi Privredni subjekt koji je unapred znao da će se objaviti tender sa određenim zahtevima, drugo skraćivanje rokova smanjuje konkurenčiju jer se mnogi Ekonomski operatori zbog nemogućnosti pripreme uopšte ne nude i shodno tome konkurenčiju održava nekoliko Privrednih subjekata i kao što se vidi iz gore navedenih nalaza imamo slučajeve kada je ponuđač bio samo jedan Ekonomski operator .

Skraćivanje rokova može Ugovornom organu doneti veći trošak i lošiji kvalitet, veći trošak zbog male konkurenčije, dok lošiji kvalitet jer mnogi Ekonomski operatori koji su mogli biti mnogo veći

¹⁸ Da li. Član 46. st. 2.

nisu mogli da daju ponude zbog smanjenja, pa ugovorni organ gubi mogućnost da dobije kvalitetniji posao, usluge ili zalihe.

10. Proglašavanje neodgovornih ekonomskim operatera

KIP i INPO su detaljno analizirali aktivnosti nabavke, gde jesu identifikovali broj ekonomskim operatera koji su ponudili, broj privrednih subjekata koji su proglašili neodgovornim i ko je imao jeftiniju cenu od pobedničkog privrednog subjekta za svaku aktivnost. Sledeća tabela ilustruje sve ove detalje.

Opština	Broj uključenih ekonomskih operatera u svaku nadziranu aktivnost					
	Broj ponuđača ekonomskih operatera	Br. EO -a proglašen neodgovornim	Broj neodgovornih EO sa jeftinijom cenom od pobednika	Broj ponuđača ekonomskih operatera	Br. EO -a proglašen neodgovornim	Broj neodgovornih EO sa jeftinijom cenom od pobednika
PRIŠTINA	PRIŠTINA Fizičko obezbeđenje opštinskih objekata u Prištini			Izgradnja azila za pse latalice i njihov tretman		
	1	0	0	9	0	0
DJAKOVICA	Digitalizacija - multifunkcionalne kolone, pametni grad i kamere - dvogodišnji ugovor			Izgradnja vrtića u opštini Đakovica		
	4	3	1	1	0	0
PEĆ	Izgradnja fudbalskog igrališta u opštini Baran u Peći			Kupovina i ugradnja lifta u MFMC		
	7	4	3	1	0	0
ORAHOVAC	Usluge implementacije vitalizacije infrastrukture za funkcionalizaciju projekta - kućni kreveti			Ugradnja novih semafora		
	2	0	0	3	2	1
VUČITRN	Nabavka opreme za podršku poslovanju prema LOT1 i LOT2			Rekonstrukcija trga Adema Jasharija u Vučitru		
	2	1	1	1	0	0
GNJILANE	Studija izvodljivosti - poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvete u opštini Gnjilane			Izgradnja nove autobuske stanice		
	1	0	0	16	15	15
DEČANE	Izgradnja puteva u Bjeshken e Strellcit - Dečane			Nabavite e -kiosk		
	8	7	4	1	0	0

JUNIK	Izgradnja puta Junik-Gjeravica			Postavljanje sistema nadzornih kamera na javna mesta		
	3	Initially 0, then 3, finally 2 ¹⁹	0	5	4	3
HANI I ELEZIT/ ELEZ HAN	Nabavka transportnih kombija za hemodijalizu - Retender 2			Izgradnja zaštitnih zidova		
	1	0	0	3	0	0

Tabela 7: Broj uključenih ekonomskih operatera u svaku nadziranu aktivnost

II. Zahtevi za ponovno razmatranje od strane EO

Kao što se može videti iz gornje tabele, za razliku od slučajeva kada je bio samo jedan ponuđač ili kada je, iako je imalo više ponuđača, kao pobednik izabran za Ekonomskog Operatera onaj sa najnižom cenom, KIP i INPO su prirodnim putem identifikovali slučajeve kada je jedan Ekonomski Operater koji se ponudio za određenu aktivnost a iz određenih razloga jedan ili više Ekonomskih Operatera proglašeni su neodgovornim.

U ovim okolnostima, znatan deo njih je potom otišao dalje, tražeći rešenje pravnim putevima. U početku, kako je predviđeno važećim odredbama, postoji preliminarno rešavanje sporova. To se radi kada je *bilo kojoj zainteresovanoj strani koja smatra da su njegova / njena prava, predviđena ovim zakonom, povređena odlukom naručioca tokom obavljanja delatnosti nabavke i koja je oštećena ili je u opasnosti da bude oštećena navodnim kršenjem, ista može podneti zahtev za ponovno razmatranje tom ugovornom organu.*²⁰

Kao što predviđa ovaj zakon, *podnošenje zahteva za preispitivanje obavezuje relevantnog naručioca da automatski obustavi sprovođenje aktivnosti nabavke na koje se navodno kršenje odnosi.*²¹

U tom pogledu KIP i INPO su identifikovali zahteve za preispitivanje koje je Ekonomski Operater podneo u sedam (7) od 18 aktivnosti monitorisanih u devet (9) odabranih opština. Sledeća tabela jasno odražava broj zahteva za preispitivanje koje je Ekonomski Operater podneo za svaku aktivnost koju nadgledaju KIP i INPO.

¹⁹ Pojašnjenje: U početku su svi EO bili odgovorni, ali je nakon stalnih ponovnih procena, kao rezultat odluka TRN-a, GA proglašilo sve EO neodgovornima, dok je nakon drugih žalbi EO "Joos&Krasniqi-bazë" sh.p.k. je proglašen pobednikom, dok je konzorcijum iz OE Arfa Group SH.P.K & Euroasphalt" kao bezinteresni operater (në listë të zezë nga OSHP-ja), dok OE Lika Trade Sh.p.k. administrativno neodgovorno.

²⁰ Zakon br. 05 / L-068 o izmenama i dopunama Zakona br. 04 / L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjjen zakonom br. 04 / L-237. Član 60.

²¹ Da li.

Broj zahteva za reviziju koje su podneli ekonomski operateri za svaku nadziranu aktivnost		
Opština	Aktivnost 1	Aktivnost 2
PRIŠTINA	Fizičko obezbeđenje opštinskih objekata u Prištini	Izgradnja skloništa za pse latalice i njihov tretman
	0	0
DJAKOVICA	Digitalizacija - multifunkcionalne kolone, pametni grad i kamere - dvogodišnji ugovor	Izgradnja vrtića u opštini Đakovica
	1	0
PEĆ	Izgradnja fudbalskog igrališta u opštini Baran u Peći	Kupovina i ugradnja lifta u MFMC
	1	0
ORAHOVAC	Usluge implementacije vitalizacije infrastrukture za funkcionalizaciju projekta - kućni kreveti	Ugradnja novih semafora
	0	2
VUČITRN	Nabavka opreme za podršku poslovanju prema LOT1 i LOT2	Rekonstrukcija trga Adema Jasharija u Vučitru
	0	0
GNJILANE	Studija izvodljivosti - poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvete u opštini Gnjilane	Izgradnja nove autobuske stanice
	0	4
DEČANE	Izgradnja puteva u Bjeshken e Strellcit - Dečane	Nabavite e -kiosk
	0	4
JUNIK	Izgradnja puta Junik-Gjeravica	Postavljanje sistema nadzornih kamera na javna mesta
	3	1
ELEZ HAN	Nabavka transportnih kombija za hemodijalizu - Retender 2	Izgradnja zaštitnih zidova
	0	0

Tabela 8. Broj zahteva za reviziju koje su podneli ekonomski operateri za svaku nadziranu aktivnost.

12. Žalbe na TRN i konačna odluka

Nakon što je Ugovorni organ pregledao zahteve za ponovno razmatranje svakog Ekonomskog Operatera i doneo odluku u vezi sa njima, Ekonomski Operater ima pravo da uloži žalbu TRN-u. Ovaj postupak je jasno regulisan važećim zakonom koji predviđa da *protiv svake odluke koju je ugovorni organ doneo u skladu sa okolnostima iz člana 108/A, svaka zainteresovana strana može da uloži žalbu TRN-u. Žalba se mora uložiti samo nakon sproveđenja prethodnog postupka za rešavanje spora u skladu sa članom 108/A ovog zakona.*²²

KIP i INPO su analizirali žalbe koje je podneo svaki Ekonomski Operater u TRN u vezi sa odlukama Ugovornog autoriteta.

Broj žalbi koje su ekonomski operateri podneli TRN -u		
Opština	Aktivnost I	Aktivnost 2
PRIŠTINA	Fizičko obezbeđenje opštinskih objekata u Prištini	Izgradnja azila za pse latalice i njihov tretman
	0	0
DJAKOVICA	Digitalizacija - multifunkcionalne kolone, pametni grad i kamere - dvogodišnji ugovor	Izgradnja vrtića u opštini Đakovica
	1	0
PEĆ	Izgradnja fudbalskog igrališta u opštini Baran u Peći	Kupovina i ugradnja lifta u MFMC
	0	0
ORAHOVAC	Usluge implementacije vitalizacije infrastrukture za funkcionalizaciju projekta - kućni kreveti	Ugradnja novih semafora
	0	0
VUČITRN	Nabavka opreme za podršku poslovanju prema LOT1 i LOT2	Rekonstrukcija trga Adema Jasharija u Vučitrnu
	0	0
GNJILANE	Studija izvodljivosti - poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvete u opštini Gnjilane	Izgradnja nove autobuske stanice
	0	6
DEČANE	Izgradnja puteva u Bjeshken e Strelcit - Dečane	Nabavite e -kiosk

²² Obaveštenje, član 69.

	0	3
JUNIK	Izgradnja puta Junik-Gjeravica	Postavljanje sistema nadzornih kamera na javna mesta
	6	1
ELEZ HAN	Nabavka transportnih kombija za hemodijalizu - Retender 2	Izgradnja zaštitnih zidova
	0	0

Tabela 9. Broj žalbi koje su ekonomski operateri podneli TRN-u

Kao što se može videti iz gornje tabele, Ekonomski Operater je podneo žalbe TRN-u u pet slučajeva, u četiri različite opštine i to u Đakovici, Gnjilanu, Dečanu i Juniku.

U slučaju opštine Đakovica, za aktivnost “Digitalizacija-multifunkcionalnih stubova, pametan grad i kamere-dvogodišnji ugovor“, TRN je podneo žalbu Ekonomsko Operatorskom konzorcijumu ATI-KOS-shpk & N.N.P.I.ArcProject shpk, protiv odluke sa kojim je sklopljen ugovor preporučena je grupa ekonomski operater Komtel Project Engineering sh.pk.. U ovom slučaju, Komisija za Razmatranje TRN-a odlučila je da delimično odobri kao osnovanu žalbu gore pomenutog ekonomskog operatera i potvrdila je obaveštenje o dodeli ugovora.

U opštini Gnjilane, za aktivnost “Izgradnja nove autobuske stanice”, ekonomski operateri su uložili ukupno 6 žalbi. Povodom ovih žalbi TRN je doneo odluku i odobrio žalbe ekonomskih operatera, i zatražio od ugovornog autoriteta da poništi tender.

S druge strane, Opštini ugovornom organu Dečani, za aktivnost nabavke “Izgradnja puta u Bjeshken e Strellcit-Dečani“, TRN su uložene 3 žalbe. Žalbe u vezi s tim uložili su ekonomski operateri Victoria Invest, R& Rukolli i Arfa Group. Odluka TRN-a za svaku od ovih žalbi bila je ista kao u gornjem slučaju Đakovice, tako da je svaka žalba ekonomskog operatera delimično odobrena i potvrđeno obaveštenje Ugovornog autoriteta za dodelu ugovora.

Dok su bili u opštini Junik, za obe posmatrane aktivnosti identifikovane su žalbe TRN-u. Za aktivnost “Izgradnja puta Junik-Gjeravica“, na osnovu informacija koje poseduju KIP i INPO, TRN-u je uloženo ukupno 6 žalbi. Od ovih, ekonomskih operatera “Joos & Krasniqi-Baze“ sh.p.k., zaredom je uložio 4 žalbe, za koje je TRN odlučio da su osnovane. Dok su poslednje dve žalbe konzorcijuma Arfa Group LLC i Euroasphalt odbijene. U ovom slučaju, prvo bitno je dodeljen konzorcijum Arfa Group SH.P.K & Euroasphalt, dok je nakon tri uložene žalbe komisija zaključila da nijedan ekonomski operater nije odgovoran i otkazala aktivnost. Iako je na kraju, nakon ostalih žalbi, dodeljen ekonomski operater “Joos & Krasniqi-Baze“ sh.p.k., tako da je ekonomski operater nagrađen nakon što je stalno bio odbijen.

Dok je za aktivnost “Instaliranje sigurnosnih kamera u javnim prostorima“, Ugovorni organ opština Junik, u početku dodelila ugovor ekonomski operator “TECO SH.PK”, kao ekonomskom operateru sa najnižom cenom, a zatim se žalila ekonomskom operateru “Tetroniks LLC“. Nakon toga, TRN je odlučio da vrati tender na ponovno ocenjivanje, i u tom slučaju je nakon ponovnog ocenjivanja tendera dodeljen ekonomskom operateru “PROFESSIONAL ALARM LL.C.“, dok je

“TECO SH.P.K.” bio odbijen jer su aritmetičke greške premašile 2%, čiji je nalaz takođe predstavljen u izveštaju stručnjaka za TRN.

13. Ostali nalazi proizlazene iz procesa monitorisanja aktivnosti nabavke u devet relevantne opštine

KIP i INPO su tokom procesa monitorisanja identifikovali i druga kršenja od strane Ugovornih autoriteta u vezi sa odabranim aktivnostima za monitorisanje. Sledi najkonkretnija kršenja utvrđena analizom svake aktivnosti.

Opština Priština je u aktivnosti “Fizičko obezbeđenje objekata opštine Priština“ koristila pregovarački postupak bez objavljivanja obaveštenja o ugovoru i uprkos tome, nije uspela da odbije ni jedan cent. Što znači da na koliko je bila procenjena vrednost ugovora, toliko je ostalo i posle pregovora.

Prema ovome razlog ugovornog autoriteta za korišćenje ovog postupka bio je taj što “Ugovorni Autoritet najavljuje pregovarački postupak do kraja nove aktivnosti za obezbeđenje objekata, jer je aktivnost koja se sprovodi u postupku u fazi žalbe u TRN“, međutim, nigde u ugovoru nije ostavljena nijedna klauzula o tome šta će se dogoditi ako pre isteka ovog ugovora bude potpisana ugovor koji se nalazi u TRN-u.

U aktivnosti “Izgradnja prihvatilišta za pse latalice i njihovo lečenje” koju je razvila Opština Priština, KIP i INPO su identifikovali kršenja u drugoj praćenoj aktivnosti. U ovom slučaju, ugovor je potpisana 13. januara 2020. godine, ali isti nikada nije sproveden.

Opština i pobednički ekonomski operater potpisali su sporazum o raskidu ugovora, jer prema njima “Posle posete lokacije i mesta gde je planirana izgradnja objekta, nedostaje kompletna infrastruktura, uključujući veoma oštećen put, nedostatak mreže za vodosnabdevanje, nedostatak električne mreže tamo u delu koji je uključen u projekat. Pored toga, nije postojala građevinska dozvola, gde je 02.09.2020 godine potvrđena dozvola za početak radova, odnosno oko devet meseci nakon potpisivanja ugovora i B10 Obaveštenje o otkazivanju aktivnosti nabavke kao rezultat širenja pandemije (COVID 19) gde imamo nedostatak osoblja počev od menadžera projekta i nekih radnika koji su otpušteni što kao rezultat toga predstavlja nemogućnost za započinjanje radova i sprovođenje istog projekta”.

U ovom slučaju reč je o nepravilnom planiranju opštine Priština. Podsetimo da je za ovu aktivnost opština skratila rokove, dok je devet meseci nakon potpisivanja ugovora uspela da dobije građevinsku dozvolu, a u međuvremenu je shvatila da na tom području ne postoji infrastruktura potrebna za sprovođenje projekta i ugovor mora biti ukinut. U ovom slučaju ekonomski operater se složio da raskine ugovor, ali u drugim slučajevima postoji rizik da će protiv opštine biti podneta tužba zbog neispunjavanja ugovora u slučaju takvih propusta.

U slučaju Ugovornog autoriteta opštine Đakovica, u aktivnosti “Digitalizacija-multifunkcionalnih stubova, pametni grad i kamere-dvogodišnji ugovor”, KIP i INPO su utvrdili da postoji neslaganje

između obaveštenja o odluci Ugovornog autoriteta i Izveštaj o oceni tendera, pošto ekonomski operater u obaveštenju o odluci navodi da ne postoji licenca, dok se u izveštaju o oceni pojavljuje u skladu sa tim.

U Hani i Elezit-u, KIP i INPO su tokom analize aktivnosti “*Snabdevanje nacije hemodijalizom-Retender 2*”, identifikovali zahtev za povećanje budžeta u iznosu od 900 evra, odakle je na kraju ugovor sa pobedničkim ekonomskim operaterom potpisana u iznosu od 25,900 evra, za razliku od 25,000 koliko je planirano.

KIP i INPO su identifikovali druge prekršaje Ugovornog autoriteta opštine Dečani, gde je u aktivnosti “*Izgradnja puta u planini Strelc-Dečani*” utvrđeno da plan upravljanja ne uključuje tačan datum završetka radova. Takođe u PKS datum završetka je dat u mesecima i ne označava datum početka i datum završetka u mesecu kako je predviđeno važećim odredbama.²³

Dok je u aktivnosti “*Snabdevanje e-kioskom*”, ugovor potpisana 30. jula 2019. godine, menadžer ugovora imenovan je 31. jula 2019. godine, dok je plan upravljanja ugovorima pripremljen 30. jula 2019. godine. Na osnovu ovoga odlučeno je da finansijski plan izrađuje onaj menadžer koji će biti imenovan za menadžiranje ugovorima. U skladu sa Pravilima i operativnim smernicama za javne nabavke, nakon potpisivanja ugovora, Ugovorni autoritet imenuje menadžera ugovora koji je odgovoran za pripremu plana upravljanja ugovorima. U ovom slučaju, PMK je bio pripremljen pre imenovanja menadžera ugovora. Da plan upravljanja ugovorima treba pripremiti nakon imenovanja menadžera, jasno je definisano u članu 61. stav 7. POOJB-a koji predviđa da će “nakon prihvatanja ugovora menadžer projekta pripremiti plan upravljanja ugovorima, koristeći standardni obrazac koji je odobren od strane RKJN”.²⁴

Dakle, nije moguće pripremiti plan upravljanja pre nego što menadžer doneše odluku da bude imenovan za menadžera, ali to pokazuje nepažnju i ne ozbiljnost u pripremi ovog dokumenta toliko važnog za sprovođenje ugovora.

Tokom procesa monitorisanja sprovedenog u opštini Gnjilane, u slučaju aktivnosti “*Studija izvodljivosti - Poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvete u opštini Gnjilane*”, KIP i INPO su utvrdili da su u pretkvalifikaciji bila tri ponuđača, dok u drugoj fazi ponudilac je samo jedan od ekonomski operater, koji je takođe dobio ugovor. Takođe, KIP i INPO su primetili da je do izbora pobednika ovaj proces se dodatno produžava. Za ovu aktivnost objava ugovora je objavljena 24. februara 2020 a rok za podnošenje prijava bio je 11. mart 2020. Nakon toga, odluka o obrazovanju komisije za ocenjivanje doneta je 13. marta 2020 dok su aplikacije razmatrane 06. aprila 2020. Dakle, iako je prošlo veoma dugo i nerazumno vreme od objavljivanja obaveštenja o ugovoru za ocenu ponuda, ocena ponuda je realizovana u zakonskom roku.

²³ Pravila i operativne smernice za javne nabavke. Član 20. st. 11, tačka k..

²⁴ Da li. Član 61. st. 7.

I 4. Glavni nalazi iz procesa nabavke

U nastavku, su KIP i INPO predstavili glavne nalaze ovog dela izveštaja, koji je rezultat monitorisanja 18 aktivnosti pokretanja postupka nabavke u devet izabralih opština.

- Sedam opština pod nadzorom (Priština, Peć, Vučitrn, Gnjilane, Dečane, Junik i Elez Han), jedna od dve monitorisane aktivnosti, koje nisu predviđene planom nabavki za odgovarajuće godine.
- Pet od devet opština pod nadzorom (Đakovica, Peć, Orahovec, Junik i Elez Han), uključile su jednu od dve nadgledane aktivnosti u svoj plan nabavki za odgovarajuću godinu, predviđajući nižu vrednost u odnosu na projektovanu vrednost faza pokretanja aktivnosti.
- U tri slučaja, iz dve različite opštine (Junik i Elez Han), identifikovane su komisije za ocenu ponuda čiji članovi nisu imali odgovarajuću kvalifikaciju.
- Pet opština (Đakovica, Dečane, Vučitrn, Peć i Gnjilane) u najmanje jednom slučaju su ispravljala, odnosno promenila dosije tendera. Dok, ekonomski operateri su podneli zahteve za pojašnjenja u tenderskom dosijeu u četiri slučaja iz četiri različite opštine (Đakovica, Orahovec, Junik i Gnjilane).
- Od 18 nadgledanih aktivnosti, jedna opština (Priština) za jednu aktivnost nije sproveo odgovarajuću proceduru, odnosno sproveo je postupak pregovora bez objavljanja obaveštenja o ugovoru, sprečavajući konkurenčiju.
- Opština Priština za aktivnost “Izgradnja prihvatališta za pse latalice i njihovo lečenje” zatražila je zahteve za tehničkim kapacitetom kršeći zakonske odredbe, odnosno zatražila nešto što nema nikakve veze sa poslom koji treba da se izvrši.
- Opština Đakovica za aktivnost “Izgradnja vrtića u opštini Đakovica” i opština Junik za aktivnost “Izgradnja puta Junik-Đeravica”, opština Dečani za aktivnosti “Izgradnja puta u planini Strelc-Dečanii” i “Snabdevanje e-kioskom”, zatražili su zahteve za veoma visokim tehničkim i profesionalnim kapacitetima, suprotno članu 69 ZJN.
- Ugovorni organi, opštine Vučitrn, Priština, Elez Han i Dečani skratili su rokove za prijem tendera kršeći odredbe člana 46 ZJN.
- U jednom slučaju (Junik) obaveštenje o ugovoru je učinjeno kršenjem zakonskih odredbi, jer ovaj Ugovorni Autoritet nije odredio minimalni rok od 20 dana za podnošenje ponuda, ali ovaj rok uključuje vremenski period od samo 17 dana iako nije došlo do skraćivanja rokova.
- Od 18 monitorisanih aktivnosti, u sedam od njih iz šest različitih opština (Đakovica, Peć, Orahovec, Gnjilane, Dečan i Junik) identifikovani su zahtevi za ponovno razmatranje koje su podneli Ekonomski Operateri.
- Ekonomski Operateri su uložili žalbe TRN-u u pet slučajeva, u četiri različite opštine (Đakovica, Gnjilane, Dečan i Junik).

- Opština Priština za aktivnost “Fizičko obezbeđenje objekata opštine Priština”, iako je koristila pregovarački postupak bez objavljivanja obaveštenja o ugovoru, nije uspela da odbije ni centa procenjene vrednosti ugovora.
- Opština Elez Han potpisala je ugovor za 900 evra više od procenjene vrednosti za aktivnost “Snabdevanje države za hemodijalizu-ponovno objavljujanog 2”.
- Opština Dečani za aktivnost “Izgradnja puta u planini Strelc-Dečani” nije ispunila PKS i Plan upravljanja u skladu sa zakonskim zahtevima, dok je za aktivnost “Snabdevanje e-kioskom”, datum priprema plana upravljanja bio raniji u odnosu na datum imenovanja upravnika.

15. Preporuke u vezi sa postupkom nabavke

- Ugovorni organi da se striktno pridržavaju Plana Nabavki, koji pripremaju kako bi pravilno izvršili budžet.
- Ugovorni organi da imenuju članove komisija za ocenu ponuda lica sa odgovarajućom kvalifikacijom, odnosno da njihova kvalifikacija bude u skladu sa prirodom aktivnosti koja se nabavlja.
- Ugovorni organi da sprovedu odgovarajuće procedure pri pokretanju procedure, odnosno da se ne koriste procedure koje mogu sprečiti konkurenčiju između privrednih subjekata.
- Ugovorni organi da osiguraju da Ekonomski Operateri pružaju garanciju tendera u skladu sa vrednošću koja se zahteva u tenderskom dosijeu, odnosno da ne potpišu ugovor ako nisu striktno ispunili sve zahteve tenderske dokumentacije.
- Nadležni organi treba da izbegavaju odstupanja od zakonskih rokova što je više moguće, posebno ubrzanje rokova u slučajevima kada situacija zaista nije hitna.
- Opština Priština treba da vodi računa da su tehnički i profesionalni zahtevi u skladu sa prirodom aktivnosti za koju se planiraju nabavke.
- Opština Đakovica, Junik i Dečani da obezbede da zahtevi za tehničkim i profesionalnim kapacetetom budu u skladu sa članom 69 ZJN, odnosno ne previšoki, nerelevantni i diskriminatorski ili povoljniji za određene ekonomske operatere.
- Opština Hani i Elezit treba da se pobrine da dobro isplanira dodeljenu aktivnost kako ne bi stvorila situacije u kojima su sve ponude skuplje od procenjene vrednosti, a zatim da zahteva dodatnu obavezu da bi potpisala ugovor.
- Opština Junik da se pobrine da stavi na raspolaganje rokove za prijem ponuda u skladu sa odredbama ZJN.
- Opština Priština treba da vodi računa da kada koristi postupke gde su pregovori obavezni, pregovara kako bi posao, uslugu ili snabdevanje dobila po nižoj ceni i na taj način uštedela državni novac.
- Opština Dečani da obezbedi da izradi plan upravljanja i posebne uslove ugovora u skladu sa zakonskim zahtevima.

DEO 2 – Upravljanje ugovorima

I. Upravljanje ugovorima

Upravljanje ugovorima je veoma važan aspekt i takođe zahteva konstantnu posvećenost odgovornih lica. Odgovorni za upravljanje ugovorima su rukovodioci ugovora, dok u nekim slučajevima kada je reč o ugovoru o snabdevanju, usluzi ili je rad složeniji u većoj meri izvođači takođe obično imenuju komisiju koja će nadgledati radove. Prema tome onog trenutka kada se ugovor potpiše, proceduralni aspekt se završava, a zatim i implementacija počinje. U vreme potpisivanja ugovora odgovornost uglavnom prelazi sa kancelariju za nabavke na menadžera ugovora.

KIP i INPO su nadgledali osamnaest (18) upravljačkih aktivnosti, odnosno dve aktivnosti u svakoj opštini koje su bile pod nadzorom. Izbor ugovora je bio urađen uzimajući u obzir, ali se ne ograničavajući na: Vrednost ugovora, broj žalbe ekonomskih operatera, važnost predmetnog ugovora za zajednice, vrstu postupka nabavke i tako dalje.

U upravljačkom aspektu, između ostalog, nadgledano je imenovanje, kvalifikacije i učinak radova od strane menadžera dodeljenog ugovora, izvođenje radova na osnovu preliminarne mere i ugovorni uslovi, plaćanje ekonomskih operatera u skladu sa uslovima ugovora, vremenom i usklađenošću sa nivoom radova, valjanost garancije izvršenja ugovora i tako dalje.

Sledeća tabela prikazuje sve aktivnosti koje su nadzirali KIP i INPO tokom ove faze:

Opština	Ugovor I	Ugovor II
DEČANE	Naslov: Letnje i zimsko održavanje puteva u opštini Decan/Dečane	Naslov: Izgradnja Omladinskog centra u Decan/Dečanima
	Broj nabavke : 631-20-1999-2-I-1	Broj nabavke: 631-19-6725-5-I-1
	Vrednost ugovora: 1,933,111.00€	Vrednost ugovora: 452,456.90€
DJAKOVICA	Naslov: Prijedlog za niskogradnju	Naslov: Izgradnja i obnova puteva betonskim kockama
	Broj nabavke: 632-20-3904-2-I-1	Broj nabavke: 632-20-1533-5-I-1
	Vrednost ugovora: 180 000,00(estimated value), price per piece 0.66€	Vrednost ugovora: 626,653.15€
GNJILANE	Naslov: Obnova higijenskim i sanitarnim materijalom	Naslov: Izgradnja zelene pijace
	Broj nabavke: 651-19-6067-I-I-1	Broj nabavke: 651-18-5108-5-I-1

	Vrednost ugovora: 201,600.00€	Vrednost ugovora: 871,173.42€
ELEZ HAN	Naslov: Opremanje ormara nastavnim i laboratorijskim alatima	Naslov: Renoviranje MFMC -a u Hani I Elezit/Elez Han
	Broj nabavke: 659-19-5073-1-2-1	Broj nabavke: 659-20-3823-5-2-1
	Vrednost ugovora: 22,317.40€	Vrednost ugovora: 19,994.20€
JUNIK	Naslov: Prevoz učenika autobusom u relaciji, naselje Agim Ramadani - škola i obrnuto	Naslov: Izgradnja Centra za kulturu, turizam i agrobiznis
	Broj nabavke: 636-20-1189-2-2-1	Broj nabavke: 636-19-5776-5-1-1
	Vrednost ugovora: 35,769.60€	Vrednost ugovora: 777,777.77€
PEĆ	Naslov: Snabdevanje materijalom za apoteku MFMC	Naslov: Izgradnja puta „Drelaj - Lekinat“ u Rugovi
	Broj nabavke: 635-20-3528-1-2-1	Broj nabavke: 635-20-2895-5-1-1
	Vrednost ugovora: 26,988.00€	Vrednost ugovora: 548,958.18€
PRIŠTINA	Naslov: Snabdevanje kroasanom za učenike od 1-5 razreda	Naslov: Izgradnja parka u naselju Arberia
	Broj nabavke: 616-19-9113-1-1-1	Broj nabavke: 616-18-2602-5-1-1
	Vrednost ugovora: 247,752.00€	Vrednost ugovora: 362,878.72€
ORAHOVAC	Naslov: Snabdevanje rendgenskim filmovima za MFMC	Naslov: Prečišćavanje fekalne kanalizacije (septičke jame) u opštini Orahovac
	Broj nabavke: 623-20-2682-1-2-1	Broj nabavke: 623-19-6628-5-1-1
	Vrednost ugovora: 29,000.00€	Vrednost ugovora: 438,668.29€
VUČITRN	Naslov: Proširenje vodovodne mreže	Naslov: Asfaltiranje lokalnih puteva u gradu
	Broj nabavke: 644-19-4463-5-1-1	Broj nabavke: 644-19-1843-5-1-1
	Vrednost ugovora: 1,800,000.00€ (estimated value), price per piece 72.4	Vrednost ugovora: 581.357,85

Tabela 10: Odabrane aktivnosti opraćenje

Takođe, KIP i INPO su pratili sprovođenje ugovora zajedno sa građanima i članovima lokalnih veća. U stvari, uspostavljeno je nadzorno telo koji se sastoji od člana lokalnih veća i dva građanina koji imaju direktnu korist prilikom sprovođenje predmetnog ugovora, za svaku opštinu postoji radna aktivnost ovo telo je otišlo na teren da vidi nivo izvođenje radova, kvaliteta i drugih aspekata koji se odnose na upravljanje.

2. Kvalifikacije menadžera ugovora i dovoljno vremena za bavljenje njihovim upravljanjem

Proces upravljanja ugovorima nije samo veoma važan, već mora biti izvodjen od strane stručnjaka na terenu. Zakon o javnim nabavkama uopšte zahteva da javni službenici koji se bave nabavkom imaju integritet i profesionalnost odgovornost kada su uključeni u postupke nabavke, posebno ROGPP zahteva da RPO imenuje osobu *iz jedinice za podnošenje zahteva, sa veštinama i sposobnostima iskustvom kao rukovodiocem ugovora i onog iz jedinice za podnošenje zahteva ili od institucija kao direktni nadzornik menadžera ugovora.*²⁵

Tabela u nastavku predstavlja nalaze u vezi sa kvalifikacijama menadžera ugovora.

Neophodne kvalifikacije menadžera ugovora		
Opština	Ugovor I (Da / Ne)	Ugovor 2 (Da / Ne)
Dečane	Da	Da
Djakovica	Da	Da
Gnjilane	Da	/ ²⁶
Elez Han	Da	Da
Junik	Da	Da
Pec	Da	Da
PRIŠTINA	/ ²⁷	Da
Orahovac	Da	Da

²⁵ Pogledajte član 1, stavovi 2 i 3 Zakona br. 04 / L-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, u vezi sa članom 61.15 POOJB <https://e-prokurimi.rks.gov.net/HOME/Documents/Legislation/Rregulloret/shq/A01%20Rregullat%20dhe%20Udh%C3%ABzuesi%20Operativ%20p%C3%ABr%20Prokurimin%20Publik.pdf>.

²⁶ KLI i INPO nisu mogli da obezbede pristup dokumentima ovog tendera ili informacijama o tome ko je menadžer

²⁷ Opština Priština nije imenovala menadžera za ovaj ugovor jer implementiranje ugovora nije započela.

Vucitrn	Da	Da
---------	----	----

Tabela 11: Neophodne kvalifikacije menadžera ugovora

Iz podataka u tabeli²⁸ primećujemo da su menadžeri imenovani za praćene ugovora imali potrebne kvalifikacije u vezi sa upravljanjem ugovorima, odnosno njihovo iskustvo i profesija bili su u skladu sa prirodom posla za koji su imenovani za menadžera.

Menadžerski aspekt, pored toga što se od menadžera ugovora zahteva da ima i pokaže profesionalnost na polju na koje se ugovor odnosi, takođe treba da ima na raspolaganju vreme za bavljenje menadžmentom.

Vremenski aspect je veoma važan jer upravljanje ugovorom zahteva od menadžera da ima aktivnu ulogu u obavljanju posla, kako u toku rada, tako i u administrativnim stvarima u vezi sa potvrđivanjem obavljenog posla, periodične izveštaje o obavljenom radu, preporukama za izvršenje plaćanja i tako dalje.

KIP i INPO su razgovarali sa rukovodicima ugovora o tome koliko vremena imaju za bavljenje upravljanjem ugovorom za koji im se naplaćuje i koliko imaju vremena na raspolaganju koje im omogućava da pravilno izvrše upravljanje. Kao rezultat intervjua isпадa da svi menadžeri, po njihovom mišljenju, imaju dovoljno vremena da se bave upravljanjem ugovorom za koji su imenovani. Međutim, većina menadžera je prihvatile da zadatak upravljanja dolazi kao dodatni zadatak i da im to sigurno predstavlja problem, ali svejedno uspevaju da izvrše upravljanje onako kako se treba izvršiti.

3. Isplate ekonomskih operatera u roku i u skladu sa nivoom radova

U okviru sprovođenja ugovora, izvršenje plaćanja takođe ima važnu ulogu. Važno je da se plaćanja vrše na vreme, odnosno bez nerazumnih odlaganja, a podjednako je važno da plaćanja budu u skladu sa zahidama, uslugama ili obavljenim poslom. Zakonski je zabranjeno izvršiti isplate bez detaljnog izveštaja koji dokazuje da je ugovor sproveden u meri u kojoj je potrebno plaćanje.²⁹

Tokom monitoringa KIP i INPO su utvrdili da: Opština Dečani u ugovoru "Letnje i zimsko održavanje puteva u opštini Decan", plaćanja nisu izvršena pravilno, odnosno na osnovu nivoa usluga. To argumentuje činjenica da su za situaciju broj tri (III) na osnovu fakture Ekonomskog Operatora i Izveštaja menadžera usluge izvršene u iznosu od 455,204.44 €, dok je plaćanje izvršeno u iznosu od € 285,00000€. Takođe, situacija četvrta (IV), na osnovu izveštaja menadžera i fakture

²⁸ Izvor: Do informacija se uglavnom dolazilo putem zahteva za pristup javnim dokumentima i direktnim intervjuima sa rukovodicima ugovora.

²⁹ Pogledajte članove 24 i 25 Finansijskog pravila br. 01/2013 / MF - o potrošnji javnog budjeta, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10203>.

ekonomskog operatora, izvršene su usluge u iznosu od 224,457.00 €, dok su isplate izvršene u iznosu od 104,457.00€. Na osnovu ovoga zaključujemo da opština Dečani nije uspela da izvrši transakciju ekonomskom operateru u novčanom iznosu u iznosu od 290,207.00€. Da plaćanja nisu izvršena na vreme i u skladu sa izvršenim uslugama, dokazuje i ugovorna kompanija telefonskom raspravom od 18.03.2021, koja između ostalog naglašava činjenicu da to nije novost i da je ovo uobičajeni slučaj.

U ugovoru "Izgradnja omladinskog centra u Dečanima", koji je razvila opština Dečani, KIP i INPO su utvrdili da se isplate ne vrše redovno i na osnovu računa izdatih od ekonomskog operatera. Ovaj ugovor finansira Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta. Za izvedene radove Ekonomski operater je izdao dve fakture, prvu fakturu u iznosu od 50.000,00€, a drugu fakturu u iznosu od 45.000,00€. Za dokaze o uplatama ekonomskom operateru, opština Dečani nije imala u posedu. KIP i INPO su 18.03.2021 podneli zahtev za pristup javnim dokumentima, u smeru MKOS, gde su potrebni dokazi za isplate izvršene u vezi sa ovim ugovorom, ali MKOS nije dostavila nikakav odgovor ili dokument u vezi sa ovim zahtevom.

U telefonskim intervjuiima obavljenim sa rukovodiocem projekta i predstnikom ekonomskog operatora, proizilazi da je račun u iznosu od 50.000,00€ plaćen na vreme, dok je račun u iznosu od 45.000,00€ prвobitno plaćen samo u iznosu od 22,500,00€, zatim prema rečima predstavnika ekonomskog operatera, nakon otprilike tri meseca isplaćen je deo od 10,000,00€, dok trenutno neizmirene obaveze MKOS-a još uvek iznose 12,500,00€.

Predmetne fakture su u potpunosti u skladu sa izveštajima menadžera ugovora i njihovim isplatama , osim što je zakonska obaveza, ujedno i ugovorna obaveza i neplaćanje na vreme može dovesti ekonomskog operatera u finansijske poteškoće koje mogu potencijalno ugroziti celokupni projekat.³⁰

4. Važnost sigurnosti izvršenja

Obezbeđenje izvršenja ugovora je novčana garancija koju zakonski može zahtevati ekonomski operater sa kojim je potписан ugovor. Kada je u pitanju sigurnost performansi zahteva tenderskog dosjea, zabranjeno je potpisivanje ugovora bez takvog sigurnosti. Takođe je važno da ovo sigurnost bude najmanje 10% od vrednosti ugovora.³¹Tako da, kada tenderski dosje zahteva

³⁰Pogledajte član 24. Ugovora https://e-prokurimi.rks-gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=997723. Više o ugovornim obavezama pogledajte u Zakonu o obligacionim odnosima <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2828>.

³¹Više o tome pogledajte u članu 63. Zakona o javnim nabavkama sa izmenama i dopunama, u vezi sa članom 30. Zakona POOJB <https://e-prokurimi.rks-gov.net/HOME/Documents/Legislation/Rregulloret/shq/A01%20Rregullat%20dhe%20Udh%C3%ABzuesi%20Operativ%20p%C3%ABr%20Prokurimin%20Publik.pdf>.

sigurnost izvršenja, pretpostavlja se nenačinjeni procesni karakter, što znači da ugovor ne može biti potpisani bez takve sigurnosti.

Sigurnost performansi ima dve glavne uloge, prvo njeno postojanje čini ekonomskog Operatora odgovornijim prilikom izvođenja zaliha, usluga ili ugovorenih radova i drugo, to je garancija za ugovorni autoritet da će u slučaju ne-raskida ugovora isti ugovor prema unapred utvrđenim uslovima, povlačiti za sobom obezbeđenje kao naknadu za neizvršenje ugovora. Zakon zahteva da *garancija izvršenja će ostati na snazi tokom trideset (30) dana nakon završetka ugovora*.³²

Razumljivo je da od trenutka kada ističe sigurnost izvršenja valjanosti, isti ugovorni autoritet ne može povući, a samim tim postoji rizik da opština ne dobije naknadu za neizvršenje ugovora. Stoga su, KIP i INPO analizirali da sigurnost izvršenja ugovora treba nadgledati zbog validnosti, najmanje trideset (30) dana nakon završetka ugovora, prema zakonu.

Nalazi dokazuju da je opština Junik u ugovoru “Izgradnja Centra za Kultura, Turizam i Agrobiznis”, prihvatile garanciju tendera u određenom vremenu koje je kraće od zakonom dozvoljenog minimuma, odnosno da sigurnost izvršenja važi samo dvadeset i sedam (27) dana nakon završetka ugovora. Ugovor je predviđen da se završi do 03.11.2022, dok je sigurnost izvršenja do 30.11.2022, tj dvadeset i sedam (27) dana, ne manje od trideset (30) dana kako zahteva zakon.

Opština Priština u ugovoru “Izgradnja parka u naselje Arberia”, nije imala valjano izvršenje osiguranja zbog ugovora zvanično okončanog 13.12.2019, dok je obezbeđenje izvršenja bilo do 27.12.2019. Odeljak 30.6 POOJB-a zahteva *dasigurnost performansi ostaje na snazi u periodu od trideset (30) dana nakon završetka ugovora*³³.

Opština Priština, takođe u ugovoru “Snabdevanje kiflicama za učenike odeljenja 1-5og razreda”, uprkos postojanju obezbeđenja izvršenja koji je bio uslov spisa tendera³⁴, isti je dobio garanciju izvršenja kršeći zakon u vreme potpisivanja ugovora tako što nije postojalo obezbeđenje, odnosno obezbeđenje nije bilo važeće. Ugovor je potpisani 25.02.2020 godine, dok je garancija performansi izdata 27.02.2020 godine, čak će i ova garancija početi da važi od 25.05.2020 do 26.12.2020. Prema ROGPP-u, kada je sigurnost performansi potrebna, to postaje preduslov za potpisivanje ugovora, dakle sigurnost izvršenja mora postojati u vreme potpisivanja ugovora, u ovom slučaju opština

³² Pogledajte član 30.6 i POOJB, <https://e-prokurimi.rks-gov.net/HOME/Documents/Legislation/Rregulloret/shq/A01%20Rregullat%20dhe%20Udh%C3%ABzuesi%20Operativ%20p%C3%ABr%20Prokurimin%20Publik.pdf>.

³³ Za više informacija pogledajte član 30.6 od POOJB, <https://e-prokurimi.rks-gov.net/HOME/Documents/Legislation/Rregulloret/shq/A01%20Rregullat%20dhe%20Udh%C3%ABzuesi%20Operativ%20p%C3%ABr%20Prokurimin%20Publik.pdf>.

³⁴ Pogledajte ugovor i dosije tendera, https://e-prokurimi.rks-gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=796765.

Priština, postupajući suprotno zakonu, potpisala je ugovor, a prethodno nije imala osiguranje istog.³⁵

Osim što je ovaj ugovor potpisan bez postojanja učinka sigurnosti na datum potpisivanja, takođe opština je suprotno zakonskim odredbama, prihvatile da ugovor ostaje bez garancije izvršenja više od tri meseca, dok bi isti trebalo da važi od trenutka potpisivanja ugovora do najmanje trideset (30) nakon završetka ugovora. Ovi propusti, odnosno nepoštovanje zakonskih procedura, iako se mogu činiti tehničkim stvarima, u stvari predstavljaju da nevaljanost zaštite performansi neizbežno smanjuje odgovornost ekonomskog operatera prema naručiocu, odnosno prema sprovođenju ugovora.

5. Nalazi tokom terenskih poseta i razgovora sa građanima

U okviru monitorisanja ugovora za svaku opštinu, KIP i INPO zajedno sa jednim članom Lokalnog veća i dva građanina iz područja na kome se projekat sprovodi, obavili su izlazak na terenu kako bi izbliza videli primenu ugovora koji su predmet monitorisanja. Odnosno, posete su organizovane u svakoj opštini radi sklapanja ugovora za rad.

Pored poseta radi pregleda primene ugovora, KIP i INPO su intervjuisali članove Lokalnog veća i građane koji žive u određenim oblastima ili lokacije na kojima se sprovode ugovori. Intervju govori o znanju članova Veća i građana o ugovoru i njihovom zadovoljstvu radom koji je sproveden do vremena održavanja intervjuja.

5.1. Opština Dečani

U opštini Dečani organizovana je poseta zbog ugovora “Izgradnja Omladinskog Centra u Dečanima”. Tokom posete primećeno je da postoje neslaganja između radova koji su izvedeni u poređenju sa uplatama, odnosno računima izdatim od strane ekonomskog poperatera. Što se tiče ovog pitanja, ugovoreni ekonomski poperateri su izjavili da su koristili period pandemije, odnosno smanjenje cena građevinskog materijala i da su se stvari razvijale brže i dinamičnije od predviđenog plana. Drugi nalaz je činjenica da je ovaj centar prilično udaljen od centra grada, i pristup ovom centru je poprilično nepristupačan. KIP i INPO su intervjuisali šest građana u vezi sa informacijama o kojima raspolažu povodom ovog projekta i koliko su zadovoljni njegovom realizacijom.

Rezultat svega ovoga prikazan je u tabeli ispod:

³⁵ Pogledajte POOJB, član 30, podčlan 2, <https://e-prokurimi.rks-gov.net/HOME/Documents/Legislation/Rregulloret/shq/A01%20Rregullat%20dhe%20Udh%C3%ABzuesi%20Operativ%20p%C3%ABr%20Prokurimin%20Publik.pdf>.

Intervju sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja omladinskog centra u Dečanu"				
Gradani	Da li ste zadovoljni ovim projektom?	Da li ste konsultovani o ovom projektu?	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Zadovoljna	Ne	Da	Ne
2	Zadovoljna	Ne	Da	Ne
3	Delimično	Da	Da	Ne
4	Zadovoljna	Ne	Da	Ne
5	Zadovoljna	Ne	Da	Ne
6	Delimično	Ne	Da	Ne

Tabela I 2: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja omladinskog centra u Dečanima"

Građani su takođe pitani o eventualnim žalbama koje imaju, ili su imali u vezi sa ovim projektom, i da li su ih uputili nadležnim organima, a isti su naglasili da nisu imali nijednu žalbu. Kada su traženi dodatni komentari, odgovori su bili da bi ovaj centar trebalo da počne da funkcioniše što pre i da zapošljava stručno osoblje, dok su dvoje građana imale primedbe, jedan da je centar udaljen od grada i da se nalazi u blizini Centra za Mentalni Bolesne a drugi je imao primedbe na udaljenost od centra grada.

Generalno, primećuje se da su građani opštine Dečani zadovoljni ovim projektom i da ga vide kao dobrodošao i kao prioritet, dok prema našim saznanjima građani nisu unapred obavešteni o ovom projektu i nemaju saznanja o njegovom trajanju i ceni.

5.2. Opština Đakovica

Ugovor za koji je terenska poseta obavljena u opštini Đakovica je ugovor pod nazivom "Izgradnja i rehabilitacija puteva betonskim kockama". Tokom ove terenske posete posećeni su delovi projekta koji se odnose na izgradnju i rehabilitaciju pločnika u ulici "Silejman Lleshi", kao i izgradnju trga "Ilir Soba" u Đakovici.

Ono što je dokazano prilikom posete lokaciji je činjenica da na obe lokacije nema slivova, iako su ista bila predviđena, odnosno za ceo projekat bilo je planirano dvadeset pet (25) slivova.³⁶

³⁶ Za više informacija pogledajte, ugovori i predmera, e-nabavke, https://e-prokurimi.rks-gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=972029.

Izuzimajući ovu napomenu, uočava se da se drugi radovi izvode na osnovu predmerenja i uslova ugovora.

Za ugovor, odnosno projekat "Izgradnja i rehabilitacija puteva betonskim kockama", intervjuisano je šest građana koji su imali koristi od ovog projekta, a njihovi odgovori u pogledu zadovoljstva sprovođenjem ugovora mogu se naći u donjoj tabeli.

Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja i rehabilitacija puteva betonskim kockama"				
Građani	Da li ste zadovoljni ovim projektom?	Da li ste konsultovani o ovom projektu?	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Da	Ne	Da	Ne
2	Ne	Ne	Da	Ne
3	Delimično	Ne	Da	Ne
4		Ne	Da	Ne
5	Da	Ne	Da	Ne
6	Da	Ne	Da	Ne

Tabela 13: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja i rehabilitacija puteva betonskim kockama"

Na pitanje da li imate ili ste imali bilo kakvih žalbi u vezi sa sprovođenjem ovog ugovora, troje od šestoro građana imalo je žalbe, žalbe koje se odnose na trajanje projekta i nedostatak osvetljenja, žalbu na nedostatak sliva i shodno tome građanin se žalio da voda ulazi u njegovo imanje zbog njihovog nedostatka, a poslednja žalba je da su u ovaj projekat stavljene male kocke, iste žalbe nisu formalno podnete opštinskim organima. U pogledu dodatnih komentara, građani su zahtevali više zelenila, osvetljenja, postavljanja dečjih igračaka i uređenja kaptaža.

Konačno, samo polovina anketiranih građana zadovoljna je ovim projektom, iako je njih petoro procenilo da je ovaj projekat bio prioritet. Takođe, nijedan anketirani građanin nije unapred konsultovan za ovaj projekat, a zbog ovog nedostatka konsultacija i neprozirnosti u odgovarajućoj meri, niko od intervjuisanih građana ne zna cenu i trajanje ugovora.

5.3. Opština Gnjilane

Od dva nadgledana ugovora u opštini Gnjilane, poseta lokaciji je obavljena za ugovor pod nazivom "Izgradnja zelene pijace". Tokom obilaska radova na mestu gde se projekat sprovodi primetili smo da je delimično izvršena primena ugovora i da su radovi obustavljeni. Radovi koji su izvedeni su pripremni radovi na zemljištu, šljunku, zidanju i krovnim radovima, ali radovi hidroizolacije,

malterisanja, poravnavanja i premazivanja poda i zidova, stolarski radovi i fasadni radovi još uvek nisu završeni. Prema ugovoru, radovi bi trebalo da budu završeni 2019. godine, ali se tokom posete potvrđuje suprotno, pa ugovor još uvek nije sproveden.

Što se tiče ovog ugovora, obavljeni su razgovori sa šest građana, a odgovori se mogu naći u donjoj tabeli.

Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja zelene pijace"				
Građani	Da li ste zadovoljni ovim projektom	Da li ste konsultovani o ovom projektu?	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Delimično	Ne	Da	Ne
2	Da	Da	Da	Da
3	Ne	Ne	Da	Ne
4	Delimično	Da	Da	Ne
5	Da	Da	Da	Ne
6	Ne	Da	Da	Da

Tabela 14: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom “Izgradnja zelenog pijaca“

Takođe, na pitanje da li imate ili ste imali žalbu i obraćali se nadležnim organima, građani su odgovorili, odnosno dvoje od šest intervjuisanih građana podnelo je žalbe i uložili su ih opštinskim organima. Dok su se dodatni komentari građana odnosili samo na činjenicu da ovaj projekat treba završiti što pre jer je odložen. Generalno, iz podataka i intervju zaključujemo da građani nisu zadovoljni ovim projektom, iako je prema njima bio neophodan. Samo dvoje građana od šest anketiranih zadovoljno je ovim projektom, dok samo dvoje njih zna cenu i trajanje ugovora. Opština Gnjilane je prethodno konsultovala četiri od šest anketiranih građana u vezi sa ovim projektom.

5.4. Opština Elez Han

U opštini Elez Han, poseta lokaciji je obavljena za ugovor “Renoviranje KKM u Hani i Elezit“. Tokom posete lokaciji utvrđeno je da su radovi definisani prema situacijama kao što su: molerski radovi, zidarski radovi, radovi na vratima i prozorima, toaletni radovi, ventilacioni radovi, osvetljenje, ormarići, radovi na rentgenskoj sobi i drugi radovi koji su bili uključeni: sedišta u

hodniku, monitor, informativna tabla i sve je bilo na mestu dostupnom za pružanje usluga građanima.³⁷

Međutim, u hodniku MFMC bilo je postavljeno deset (10) mesta, dok je prema predmeri, pozicija I.10.1, bilo predviđeno da se postavi samo šest (6) mesta. Opština je platila 145 evra po komadu za svako sedište, dok je ovom promenom mene Opština Elez Hant platila 580 evra više za dodatna mesta.

Upitan o ovom pitanju, rukovodilac ugovora je rekao da je “ovo mesto dodato zbog zahteva Direkcije za Zdravlje i da je ova promena u visini vrednosti ugovora”, takođe, primećuje se da je vrh ormana, pozicija I.8.9. nije realizovano u skladu sa predmerom, dok je prema rečima upravnika to bilo nepotrebno. Svi ovi nalazi ukazuju na pogrešno planiranje od strane opštine Elez Han.

Što se tiče ovog ugovora, intervjuisano je šest građana, stanovnika mesta gde je MFMC renoviran, a njihove odgovore možete pronaći u donjoj tabeli.

Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Renoviranje KKMF u Elez Han"				
Građani	Da li ste zadovoljni ovim projektom	Da li ste konsultovani o ovom projektu	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Da	Ne	Da	Da
2	Da	Ne	Da	Da
3	Da	Ne	Da	Ne
4	Da	Ne	Da	Da
5	Da	Ne	Da	Ne
6	Da	Da	Da	Da

Tabela 15: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom „Renoviranje KKMF u Elez Han“

Upitani o mogućim žalbama na ovaj ugovor ili projekat, građani su izjavili da nije bilo žalbi, građani takođe nisu imali dodatne komentare u vezi sa ovim projektom.

Na kraju možemo zaključiti da su građani opštine Elez Hana zadovoljni ovim projektom i da im je to bio prioritet. Međutim, osim jednog građanina koji je izjavio da je savetovan za ovaj projekat,

³⁷ Za više detalja pogledajte, ugovor i predmera, e-nabavke, https://e-prokurimi.rks-gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=1097837.

primećujemo da drugi građani nisu bili obavešteni i samo polovina ispitanika zna cenu ugovora i njegovo trajanje.

5.5. Opština Junik

Ugovor koji sprovodi opština Junik i za koji je obavljena terenska poseta, predstavlja ugovor pod nazivom "Izgradnja Centra za Kultura, Turizam i Agrobiznis". Tokom posete lokaciji utvrdili smo brojna kršenja zakona koji su u suprotnosti sa merom i izvršenim uplatama. Pronađite dole navedene nalaze:

1. Prema položaju za merenje 1.2 "Snabdevanje materijalom i ugradnja ograde privremeno za vizuelno pokrivanje stranice. Treba raditi na ogradi od metalne konstrukcije i da bude obložena limom. Visina ograde treba da bude 3m".
Nalaz: Ova pozicija je koštala 7620,00€, dok je prema onome što smo videli na terenu konstrukcija ograde od drveta a ne od gvožđa i visina ograde nije 3 metra već 2 metra.
2. Pozicija 1.3 "Razrada tabele sa natpisima u koju treba da budu uključene informacije: Projekat, investitor i izvođač radova. U cenu treba da budu uključeni stolovi znakovi upozorenja sa natpisom "gradilište". Grafikon za informacije treba da budu dimenzija 200k300cm, dok tabela upozorenja treba da bude dimenzija 50k80 cm i treba da se postavi ograda radionice".
Nalaz: Svaka od ovih tabela koštala je opštinu od 10,000.00€, ukupno 20,000.00€ i niko od njih nema specifikacije čak se i stvarna tržišna cena ovih stolova kreće od 100-150€.
3. Pozicija 1.4 "Snabdevanje i postavljanje privremenog sklopa koji treba da sadrži kancelariju za razne konsultacije i dva toaleta. Kancelarija bi trebala da ima dimenzije 3x4metra.
Pronalaženje: Kancelarija uprkos tome ne ne raspolaže činjenicom da je za nju plaćeno 5,000.00€.
4. Pozicija 10.1 "Snabdevanje transportom i ugradnja jednostranih drvenih prozora od hrasta u kompletu sa mehanizmom, i drškom za otvaranje i zatvaranje, sa normalnim otvaranjem i kiperom".
Nalaz: Za ove prozore opština je platila 9.600,00 €, dok iz pogleda radionice proizilazi da prozori nisu izrađeni od drveta već od plastike (PVC).

U vezi sa ovim nalazima KIP I INPO pored intervjeta sa menadžerom ugovora putem e-pošte isti nalazi poslati su opštinskim vlastima za njega i zatražena pojašnjenja, dok je ista odgovornost prebačena na rukovodioca ugovora.

Rukovodilac ugovora tokom telefonskog razgovora složio se sa svim nalazima i naglasio da je na vreme pokrenuo ova pitanja, ali da ga niko nije slušao. U međuvremenu, kada su mu pitanja upućivana e-poštom, opravdavao je pitanje ograde zbog klimatskih uslova ističući da će ih zamjeniti predmerom, dok za privremeni sklopni objekat i tamošnje signalne table izjavio je da su vraćeni na mesto radionice, odnosno zamjenjeni u skladu sa predmerom. Što se tiče prozora, isti navodi da su izrađeni od plastičnog materijala zbog održivosti, međutim kada smo zatražili bilo koji

dokument koji dokazuje usklađenost Ugovornih autoriteta i ekonomskog operatera za promenu kako zahteva zakon, isti je izjavio da takvog dokumenta nema.³⁸

Svi ovi nalazi dokazuju propust u upravljanju ugovorom i svi oni imaju zajednički zaključak - zloupotreba javnog novca jer opština ne prihvata poslove prema uslovima ugovora, odnosno plaća bez prihvatanja određenog posla na sve, ili prihvata radove suprotne odredbama i uslovima ugovora.

Šest građana opštine Junik intervjuisano je za predmetni projekat, dok njihove odgovore možete pronaći u nastavku.

Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja Centra za kulturu, turizam i poljoprivrednu"				
Gradani	Da li ste zadovoljni ovim projektom	Da li ste konsultovani o ovom projektu	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Da	Ne	Da	Da
2	Da	Ne	Ne	Ne
3	Delimično	Ne	Ne	Da
4	Da	Ne	Ne	Da
5	Delimično	Ne	Da	Ne
6	Ne	Ne	Ne	Ne

Tabela 16: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja Centra za Kulturu, Turizam i Poljoprivrednu"

Na pitanje da li su imali pritužbe i iste predali nadležnim vlastima, dvoje građana je odgovorilo da imaju pritužbe, ali da ih nisu adresirali, dok su drugi građani izjavili da nemaju pritužbi. Građani su takođe imali dodatne komentare, odnosno smatrali da opština Junik nije imala Potrebu za takvim projektom, jer postoji mnogo sličnih projekata, ugovorna cena stvara konfuziju, dok su prioriteti koje prema njima ima Junik uglavnom povezani sa putnom infrastrukturom. Takođe, dvoje od šest intervjuisanih građana je uputilo apel da se ovaj projekat konkretizuje i da ne ostavlja prostora za toliko neupotrebljivih projekata.

Generalno, evidentno je da građani opštine Junik nisu toliko zadovoljni ovim projektom i da ih opština nije savetovala za njegovo sprovođenje. Što se tiče toga da li je ovaj projekat bio prioritet,

³⁸ Za više videti članove 61.22- 61.26 od POOJB, <https://e-prokurimi.rks-gov.net/HOME/Documents/Legislation/Rregulloret/shq/A01%20Rregullat%20dhe%20Udh%C3%ABzuesi%20Operativ%20p%C3%ABr%20Prokurimin%20Publik.pdf>

primećujemo da dvoje od šest građana misli da nije, dok polovina ispitanika nema saznanja o ceni i trajanju ugovora.

5.6. Opština Peć

U opštini Peć obavljena je terenska poseta za ugovor "Izgradnja puta "Drelaj - Lekinat" u Rugovi". Na osnovu onoga što smo videli na terenu, još uvek ništa nije ostvareno, put koji je planiran da se izgradi bio je potpuno prekriven snegom a ugovor je potpisani krajem oktobra, odnosno pre oko pet meseci. Na pitanje menadžeru ugovora zašto tamo ništa nije urađeno, odgovor je bio da posao još uvek nije počeo zbog atmosferskih uslova, rekao je da su urađeni samo pripremni radovi.

KIP i INPO intervjuisali su tri građanina u pogledu njihovog zadovoljstva sprovođenjem ugovora "Izgradnja puta "Drelaj - Lekinat" u Rugovi" i njihove odgovore možete pronaći u nastavku.

Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja puta" Drelaj - Lekinat "				
Gradani ³⁹	Da li ste zadovoljni ovim projektom	Da li ste konsultovani o ovom projektu	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Ne	Ne	Da	Da
2	Ne	Ne	Da	Ne
3	Da	Da	Da	Da

Tabela 17: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Izgradnja puta,, Drelaj - Leqinat"

Građani su upitani o pritužbama u vezi sa ovim projektom i troje intervjuisanih građana, su imali pritužbe u vezi sa nepoštovanjem propisa početkom implementacije projekta, dok je jedan od njih izjavio da ima žalbu upućenu menadžeru ugovora. Upitani za dodatne komentare, građani su apelovali da se ovaj projekat realizuje u rokovima predviđenim ugovorom I da kvalitet rada bude na pravom nivou.

Generalno, primećujemo da građani, uprkos činjenici da to smatraju projektnim prioritetom, većina njih nije zadovoljna projektom, a većina nije unapred obaveštena o ovom projektu, dok je jedan od trojice intervjuisanih građana izjavio da ne zna cenu i trajanje ugovora.

³⁹ Objašnjenje: Razlozi za intervjuisanje samo tri građanina su u tome što KIP i INPO nisu mogli da identifikuju druge građane koji žive na području gde se ugovor sprovodi, odnosno selo Drelaj u opštini Peć.

5.7. Opština Priština

Ugovor o radu koji je nadgledan i kojem je poseta izvršena Podloga je „Izgradnja parka u susedstvu Arberia“. Iz obilaska na terenu primećuje se da ugovor nije ispunjen u potpunosti, odnosno određene pozicije nisu ispunjene propisanim ugovorom.⁴⁰

U stvari, neki položaji pre-mere nisu uopšte implementirani, neki od njih delimično, dok postoje pozicije na kojima se radilo bez ikakvih predviđanja pre merenja. Od 362,878.72€ kolika je bila vrednost ugovora, do kraja projekta izvedeni su radovi u iznosu od 352,522.95€, odnosno 10,355.77€ manje od celokupne vrednosti ugovora.

Takođe, napominje se da je nakon završetka projekta u njemu bilo intervencija, odnosno određeni delovi projekta su presečeni da bi se otvorili kanali za produženje cevi za navodnjavanje ukrasnog drveća u celom parku. Prema rečima menadžera ugovora, ovu intervenciju je izvršila Direkcija parkova nakon završetka projekta, jer ovaj projekat nije predviđao navodnjavanje drveća. Čak su i toaleti čiji su prioriteti potrebe posetilaca zatvoreni i srušeni.

Svi ovi nalazi svedoče o lošem planiranju opštine Priština, u početku zbog činjenice da mnoge ugovorne pozicije uopšte nisu sprovedene zbog činjenice da prema mišljenju rukovodioca ugovora nije bilo potrebe, što opet dokazuje loše planiranje, nakon svih ovih poslova kao rezultat neplaniranja navodnjavanja, morali su da intervenišu u novoizvršenom projektu polaganjem cevi za navodnjavanje, oštetivši projekat parka na određenim mestima.

Kao i u svim opštinama, i u opštini Priština građani su pitani o zadovoljstvu ovim projektom, a rezultati se mogu naći u donjoj tabeli.

Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom „Izgradnja parka u naselju Arberia“				
Građani	Da li ste zadovoljni ovim projektom	Da li ste konsultovani o ovom projektu	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Delimično	Ne	Da	Ne
2	Da	Ne	Da	Ne
3	Da	Ne	Da	Ne

⁴⁰ Pogledajte ugovor, https://e-prokurimi.rks-gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=325970.

Nedovršene pozicije prema predmerama su: 1.1, 1.5, 1.7, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13, 1.14, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 4.3, 5.7, 6.9, 6.17, 7.2, 7.3, 8.1, 8.2, 11.20, pozicije koje su postavljene više od predmere 7.5, dok pozicije koje uopšte nisu postavljene prema predmere 2.2, 2.3, 2.7, 2.8, 2.9, 9.7, 10.6, 11.18, 11.19, 11.26, 11.28, 11.29 dhe 11.31.

4	Da	Ne	Da	Ne
5	Da	Ne	Da	Ne
6	Da	Ne	Da	Ne

Tabela 18: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom “Izgradnja parka u naselju Arberia”

Pored pitanja koja su predstavljena u tabeli, građani su pitani i o bilo kojim žalbama vezanim za ovaj projekat, ukoliko su ih uputili nadležnim opštinskim organima, a od četvorice intervjuisanih građana, samo su dvojica imala pritužbe, ali im se nisu obratili. Žalbe se odnose na neuključivanje u ovaj projekat, izgradnju nekih stepenica koje bi povezale park sa susedstvom ispod, a druga žalba se odnosila na intervencije na projektu kao rezultat proširenja mreže za navodnjavanje.

Upitani za dodatne komentare u vezi sa ovim ugovorom, građani su zatražili izgradnju nekoliko stepeništa koja povezuju park sa susedstvom dole, promenu lokacije toaleta jer loše miriše, redovno održavanje parka, postavljanje sigurnosnih kamera, više igrališta jer nesavesni građani oštećuju park.

Na kraju možemo zaključiti da su građani zadovoljni ovim projektom i da mu je to bio prioritet, ali za ovaj projekat građani nisu konsultovani i nisu znali troškove i trajanje ugovora. Kao rezultat nekonsultovanja sa građanima, saznajemo da oni imaju mnogo dodatnih zahteva za projekat i ako bi se na vreme konsultovali, većina zahteva bi mogla biti uključena u projekat.

5.8. Opština Orahovac

U opštini Orahovac obavljena je terenska poseta za ugovor pod nazivom “Prečišćavanje fekalnih kanalizacija u opštini Orahovac”. U ovoj opštini pratili smo regulaciju fekalne kanalizacije u gradu i nekim selima. Konkretno, posetili smo sela Patakan i Ulet, Fortesa / Bellacerke, kao i Orahovac.

U selu Fortesa, na dve različite lokacije, primetili smo da su radovi završeni, dok smo u mestu Patakan i Ulet videli da su započeti radovi, odnosno samo pripremni radovi, čišćenje prostora i obezbeđivanje potrebnih kanala za te delove, dok njihova instalacija još nije bila završena, ali je bila u procesu. Većina posla je još bila u toku, ali podsećamo na činjenicu da bi projekat trebalo da traje tri godine.

KIP i INPO su obavili intervjuje sa građanima opštine Orahovac, odnosno sa građanima koji imaju koristi od ovog projekta, a njihovi odgovori mogu se naći u donjoj tabeli.

Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Prečišćavanje fekalnih kanalizacija u opštini Rahovec / Orahovac"				
Gradi	Da li ste zadovoljni ovim projektom	Da li ste konsultovani o ovom projektu	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Da	Ne	Da	Ne
2	Delimično	Da	Da	Da
3	Da	Da	Da	Ne
4	Bez stava	Da	Da	Ne
5	Da	Da	Da	Da
6	Da	Ne	Da	Da

Tabela 19: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Prečišćavanje fekalnih kanalizacija u opštini Orahovac"

Na pitanje da li su imali pritužbi u vezi sa sprovođenjem ovog ugovora i da li su im se obraćali, građani su izjavili da nemaju pritužbi, dok je usledio samo dodatni komentar građanina koji je zatražio da se ovaj projekat završi što pre jer je to od vitalnog značaja.

Generalno, primećujemo da su građani uglavnom zadovoljni ovim projektom i da je po njihovom mišljenju ovaj projekat bio prioritet. Kada je reč o tome da li su sa građanima vršene konsultacije za ovaj projekat, od šest intervjuisanih građana samo dvoje je izjavilo da ne, dok troje građana ne zna trajanje i vrednost ugovora.

5.9. Opština Vučitrn

Ugovor za koji je obavljena terenska poseta i koji sprovodi opština Vučitrn nosi naziv „Asfaltiranje lokalnih puteva u gradu“.

Poseta je obavljena na dva glavna puta, ulici Faruk Beqiri i Nexhip i Ferat Draga. Nakon posete lokaciji primećujemo da kvalitet nije bio odgovarajući, jer je put koji je upravo asfaltiran imao rupe i neuređene delove.

Takođe su trotoari bili vrlo visoki i neprikladni za ljudе sa posebnim potrebama. Takođe za ovaj ugovor, intervjuisali smo građane opštine Vushtrri / Vučitrn koji su imali koristi od ovog ugovora, a njihovi odgovori u vezi sa tim koliko su zadovoljni sprovođenjem ugovora i drugim pitanjima u vezi sa njim, nalaze se u nastavku.

Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Asfaltiranje lokalnih puteva u gradu"				
Gradani	Da li ste zadovoljni ovim projektom	Da li ste konsultovani o ovom projektu	Da li smatrate da je ovaj projekat bio prioritet	Da li ste informisani o ceni i trajanju ugovora
1	Ne	Ne	Da	Ne
2	Da	Ne	Da	Ne
3	Delimično	Ne	Da	Ne
4	Da	Ne	Da	Ne
5	Delimično	Ne	Da	Ne
6	Da	Ne	Da	Ne

Tabela 20: Intervjui sa građanima u vezi sa ugovorom "Asfaltiranje lokalnih puteva u gradu"

Na pitanje da li su imali ili imaju pritužbe u vezi sa sprovođenjem ovog ugovora, pet od šest građana ima pritužbe, te se žalbe odnose na kašnjenje u izvođenju radova, loš kvalitet radova i da ne postoji olakšica prilikom pristupa za osobe sa invaliditetom, uz konstataciju da ove žalbe nisu adresirane.

Kao dodatni komentar, građani su apelovali na menadžere da ne prihvataju poslove koji ne omogućavaju pristup osobama sa invaliditetom, zahtevali su veći nadzor kako bi poslovi bili kvalitetniji.

Iz razgovora sa šest građana opštine Vučitrn, zaključujemo da je samo polovina njih zadovoljna ovim projektom i svi ga smatraju prioritetom. Iako ni sa jednim od ovih intervjuisanih građana nisu vršene konsultacije o ovom projektu i niko od njih ne zna cenu i trajanje ugovora.

6. Intervjui sa članovima lokalnih veća

Lokalni veća su organizacija koja je poznata i Zakonom o lokalnoj samoupravi, odnosno podrazumevaju izabrana tela koja predstavljaju organizovano zajednicu jednog ili više sela, naselja i urbanih mahala.⁴¹ Dakle, Lokalne savete čine građani koji su izabrani da zastupaju interes određenog naselja ili zajednice u opštini i koje opština prepozna jer se izbor na tu funkciju organizuje od strane opština. Takođe, Lokalni veća igraju izvanrednu ulogu u okviru kontinuirane

⁴¹ Za više pogledajte, član 34 Zakona br. 03 / L-040 o lokalnoj samoupravi <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2530>, i Administrativno uputstvo (MALS) br. 02/2019 o uređenju, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim susedstvima <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2530>.

komunikacije između građana i opštine i njihova glavna svrha je da zastupaju određene interese za susedstvo ili zajednicu kojoj pripadaju.

KIP i INPO intervjuisali su po jednog člana mesnih veća u svakoj oblasti gde je ugovor predviđen za svaku opštinu, za isti projekat za koji su intervjuisani i građani. Opština Junik nema mesna veća i kao rezultat toga intervju je organizovan sa predstavnikom nevladine organizacije koja deluje u ovoj opštini. Rezultati intervjuva mogu se naći u donjoj tabeli.

Intervjui sa članovima Lokalnog veća					
Opština	Da li ste zadovoljni ovim projektom	Da li su vas konsultovali o ovom projektu	Da li mislite da je ovaj projekat prioritet	Da li ste imali priliku da se sastanete sa predstavnikom opštine zaduženim za nadgledanje ovog ugovora?	Da li ste obavešteni o troškovima i trajanju ugovora
Dečane	Da	Ne	Da	Ne	Ne
Djakovica	Da	Da	Da	Da	Ne
Gnjilane	Da	Ne	Da	Ne	Ne
Elez Han	Da	Da	Da	Ne	Da
Junik	Ne	Ne	Da	Ne	Ne
Peć	Da	Da	Da	Ne	Da
Priština	Da	Ne	Da	Ne	Ne
Orahovac	Da	Da	Da	Ne	Da
Vučitrn	Ne	Ne	Da	Ne	Ne

Tabela 21: Intervjui sa članovima Lokalnog veća

Članovi Lokalnih Veća su takođe upitani da li imaju bilo kakve žalbe na projekat povodom kojeg su obavljeni razgovori, a žalbu je podneo član Mesnog veća, opštine Vučitrn / Vushtrri koji tvrdi da "Kvalitet rada nije na željenom nivou, posao se nije vodio u kontinuitetu, bilo je kašnjenja, postoje problemi sa pristupom putevima za osobe sa posebnim potrebama, za žene sa decom i starije osobe", član Mesnog veća, opština Orahovac je takođe imao prigovor, ali je rekao da će im se obratiti u budućnosti, dok članovi mesnih veća drugih opština nisu imali prigovore.

U vezi sa dodatnim komentarima, član Lokalnog veća, opština Đakovica, zatražio je da parkovi imaju igrališta za decu, član Lokalnog veća, opština Gnjilane, zatražio je finalizaciju projekta u što kraćem roku , član Lokalnog veća, Opština Elez Han, zatražio je savremenu medicinsku pomoć, član Lokalnog veća, Opština Priština, zatražio je više prostora u parku za građane i teren za individualne sportive do 300m², član Lokalnog veća, opština Orahovac, zatražio je da se projekat nastavi sve do Tvrđave , dok član lokalnog veća, opština Vučitrn zahteva da projekat bude završen što pre i što je moguće kvalitetnije.

Generalno, intervju sa članovima Lokalnog veća pokazuju da su, osim za opštine Junik i Vučitrn, članovi veća drugih opština zadovoljni projektom ili ugovorom i da su svi jednoglasno izjavili da je projekat bio prioritet za određenu lokaciju.

Zabrinjava činjenica da su od devet opština unapred konsultovani samo članovi veća iz opštine Đakovica, Elez Han, Peć i Orahovac, dok je samo član Mesnog veća iz opštine Đakovica imala priliku da se sretne sa predstavnikom opštine odgovornim za nadgledanje ugovora.Takođe, samo članovi mesnih veća iz opština Elez Han, Peć i Orahovac imaju svest o ceni i trajanju ugovora.

Ovi nalazi dokazuju da opštine imaju nedostatak koji se odnosi na konsultaciju sa građanima a u vezi sa određenim projektima, u stvari što znači da se ne organizuju konsultacije sa građanima i predstavnicima zajednice povodom različitih projekta. Rezultati intervjuja sa članovima Lokalnih veća dokazuju da nedostaje odgovarajuća saradnja između opštinskih autoriteta i Lokalnih veća, odnosno saveti se ne koriste u svrhu povodom koje su izabrani, odnosno da zastupaju interes zajednice, susedstva, sela ili mesta. Sigurno bi bilo drugačije, ako bi bili obavešteni o projektu.

Dakle, osim činjenice da građani nisu obavešteni o projektima koje sprovodi opština, ljudi izabrani da ih zastupaju nisu obavešteni ni o tretiraju projektu, odnosno o sprovođenju ugovora od strane opština.

7. Ostali nalazi iz upravljanja ugovorima

Tokom monitorisanja upravljanja ugovorima koje su potpisale opštine pod monitorisanje KIP i INPO su identifikovali druge nalaze koji se odnose na činjenicu da:

Opština Priština je u ugovoru “Snabdevanje kiflicama za učenike od I do 5-og razreda“ napravila dva profesionalna propusta, čiji propusti mogu pored praktičnih mogle da donesu i pravne posledice.

Prvobitno, u skladu sa Administrativnim uputstvom KRK-br. 06/2018 o sprovođenju centralnih postupaka javnih nabavki, CPA je takođe odgovorna za postupke nabavki u vezi sa snabdevanjem prehrambenim proizvodima.⁴² Kao rezultat ove zakonske obaveze, CPA je 13 Decembra 2018.

⁴² Pogledajte, Administrativno uputstvo KRK- br. 06/2018 o sprovođenju centralnih postupaka javnih nabavki, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18812>.

godine pokrenuo aktivnost nabavke pod nazivom "Snabdevanje prehrambenim proizvodima", ali je zbog žalbi ovaj postupak odložen i potpisano 07.02.2020 godine.⁴³ Opština Priština s obzirom na kašnjenja vezana za aktivnost pokrenutu od strane ZJN, dana 13.11.2019. godine zatražene su shodno ZJN informacije u vezi sa postupkom od Nabavke koju vodi CPA, a na zahtev opštine Priština, CPA 15.11.2019 je dozvolio istom da obavlja aktivnosti nabavke do potpisivanje ugovora od strane CPA, podsećajući na obavezu opštine Priština za pridruživanje ugovoru o CPA, u trenutku kada CPA potpisuje Ugovor.⁴⁴

Dana 25.11.2019, opština Priština odlučuje da postupak nabavke za snabdevanje kiflicama na sprovodi sama za period od šest meseci, a nakon toga u postupku po žalbi ugovor je potpisano 25.02.2020, ili osamnaestog (18) dana nakon stupanja na snagu ugovora sa CPA.⁴⁵ Kancelarija za nabavke opštine Priština, u trenutku kada su KIP i INPO zatražili dokumenta za upravljanje ovim ugovorom dobili su odgovor da ovaj ugovor nikada nije bio sproveden jer je usvojen CPA ugovor o zajedničkoj nabavci koji je na snazi.

Prvi profesionalni prekršaj koji je počinila Kancelarija za nabavke ima veze sa činjenicom da nije koristila otvoreni postupak, odnosno uobičajeni postupak za vanredne situacije, jer ako bi u situaciji na primer bio pregovarački postupak korišćen bez objavljinjanja u obaveštenju o ugovoru izbegle bi se žalbe u PRN-u i studenti bi pravovremeno dobijali zalihe kifli. Zbog ovog propusta, iako je postupak pokrenut zbog kašnjenja ZPP-a, ugovor je uspeo da bude potpisano tek nakon stupanja na snagu ugovora koji vodi ZPP. Drugi profesionalni prekršaj predstavlja se sa činjenicom da je Kancelarija za nabavke opštine Priština u bilo kom članu ili delu ugovora nije ostavila nijednu klauzulu, u određenom vremenskom periodu (30-60 dana), u trenutku stupanja na snagu ugovora koji razvijaju CPA, ovaj ugovor prestaje da proizvodi pravne efekte.

Shodno tome, postoji rizik da će pobednički ekonomski operater Opštini Priština tužiti na sudu zbog neizvršenja ugovora i nadoknade štete. U suprotnom, ako prethodno odobrenje CPA ne bude dobijeno, ovaj ugovor bi bio ništav i u suprotnosti sa zakonodavstvom o javnim nabavkama.⁴⁶ Pitanja u vezi sa ovim profesionalnim propustima dostavljena su Upravi za nabavke, ali nismo dobili odgovor.

U opštini Dečane, za okvirni ugovor pod nazivom "Letnje i zimsko održavanje puteva u opštini Dečane", za manje od šest (6) meseci sprovođenja ugovora, potrošeno je 848,687.94 €, od 1,933,111.00€, što je indikativna vrednost. Sa ovim intenzitetom primene ugovora, opština neće

⁴³ Pogledajte, aktivnosti nabavke pokrenute od strane CPA i nabavke, https://e-prokurimi.rks-gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=785798.

⁴⁴ Informacije dostavljene putem pitanja elektronskim putem, upućene CPA u vezi sa ovim pitanjem.

⁴⁵ Pogledajte, tendersku dokumentaciju, uključujući ugovor, platformu za e-nabavku, https://e-prokurimi.rks-gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=796765.

⁴⁶ Pogledajte član 95. stav 3. Zakona o javnim nabavkama, sa izmenama i dopunama, u vezi sa članom 5.11. POJB, <https://e-prokurimi.rks-gov.net/HOME/Documents/Legislation/Rregulloret/shq/A01%20Rregullat%20dhe%20Udh%C3%ABzuesi%20Operativ%20p%C3%ABr%20Prokurimin%20Publik.pdf>.

moći da se održi kroz ovaj ugovor sve dok je ugovor potписан, jer će vrlo brzo biti postignuta indikativna vrednost, uključujući maksimalno odstupanje + 30%. Dakle, ako se nastavi ovim intenzitetom, održavanje potencijalno ne može biti duže od kraja 2021 iako je ugovor okvirni, u trajanju od trideset i šest (36) meseci, odnosno od 26.06.2020 do 26.06.2023⁴⁷.

Menadžera ugovora pitali su o ovom pitanju, a odgovor je bio da se obično ugovori sprovode brže od vremena predviđenog u ugovoru, dok je na pitanje kako to pitanje ostaje kod održavanja puteva, izjavio da opština pokreće novu aktivnost. Dakle, iz svega ovoga možemo zaključiti da, ako se nastavi ovim tempom čak i nakon što se potroši najmanje 1,933,111.00 €, opština Dečane neće uspeti da održava puteve tri godine, već će biti potrebno da se potpiše novi ugovor.

8. Ograničenje pristupa javnim dokumentima

Pravo pristupa javnim dokumentima je ustavno pravo, odnosno proizlazi iz Ustava Republike Kosova⁴⁸. Ovo tako važno pravo uređeno je zagarantovano Zakonom br. 06 / L-081 o pristupu javnim dokumentima.⁴⁹ Takođe, Zakon o javnim nabavkama sa njegovim dopunama, u okviru promovisanja transparentnosti obavezuje naručioce da budu transparentni i da omogućavaju neograničen pristup dokumentima nabavke, osim ograničenja koja su dozvoljena zakonom.⁵⁰

KIP i INPO su poslali zahteve svim opštinama pod nadzorom i zahtev MKOS-u koristeći pravo na pristup javnim dokumentima i činjenicu da mnogi potrebni dokumenti, posebno oni koji se odnose na upravljanje, nisu prikazani na platformu za elektronske e-nabavke.

Ograničeni pristupi su različite prirode, od neodobravanja pristupa u rokovima predviđenim zakonom, odobravanja pristupa u obliku koji je tražio podnositelj zahteva, do zabrane pristupa javnim dokumentima uopšte ili samo u meri u kojoj oni dozvoljavaju pristup onemogućavajući praćenje.

Na osnovu Zakona o pristupu javnim dokumentima, javna institucija u ovom slučaju opština je dužna da dozvoli ili odbije pristup podnosiocu zahteva za traženi dokument u roku od sedam (7) dana, izuzevši opštinu Orahovac, ni u jednoj od opština pod nadzorom KIP i INPO nisu dobile dokumentaciju u ovom zakonskom roku.⁵¹

⁴⁷ Pogledajte ugovor, e-nabavku, https://e-prokurimi.rks-gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=933786.

⁴⁸ Ustav Republike Kosovo, član 41, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID>.

⁴⁹ Zakon br. 06 / L-081 o Pristupu Javnim Dokumentima, <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=20505>.

⁵⁰ Pogledajte član 10 Zakona o javnim nabavkama na Kosovu, zajedno sa njegovim izmenama, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2772>.

⁵¹ Pogledajte član 12, stav I Zakona br. 06 / L-081 o pristupu javnim dokumentima, <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=20505>.

Takođe, KIP i INPO, na osnovu člana 14. istog zakona, zatražili su da dokumentaciju dobiju elektronskim putem, ali ovaj način pristupa bio je nemoguć u opština: Dečane, Gnjilane, Junik i Orahovac, iz različitih razloga, od velikog obima dokumenata pa do nedostatka logistike i tehnoloških poteškoća u slanju dokumenata elektronskim putem.

Opštine kod kojih su KIP i INPO imali delimičan pristup su: Opština Gnjilane za aktivnost “Izgradnja nove autobuske stanice“ i aktivnost “Snabdevanje higijenskim sanitarnim materijalom“, Opština Peć za aktivnosti “Kupovina i ugradnja lifta u MFMC“, “Izgradnja fudbalskog terena u opštini Baran Peć“, “Snabdevanje potrošnim materijalom za centralnu apoteku MFMC” i “Izgradnja puta “Drelaj - Lekinat“ u Rugovi”, opština Vučitrn za dve aktivnosti “Asfaltiranje lokalnih puteva u gradu“ i “Proširenje vodovodne mreže”, a opština Đakovica za dve aktivnosti “Dizajn projekata niskogradnje“ i “Izgradnja i restauracija puteva sa betonske kocke”.

Osim delimičnog pristupa, KIP i INPO nisu dobili nijedan dokument od opštine Gnjilane za ugovor “Izgradnja zelene pijace u opštini Gnjilane“.⁵² KIP i INPO takođe nisu uspeli da dobiju pristup javnim dokumentima od MKOS, odnosno plaćanja u vezi sa ugovorom “Izgradnja Omladinskog Centra u Dečanima”.

Uskraćivanje pristupa javnim dokumentima nije samo kršenje ustava i zakona, ono pokazuje netransparentnost i istovremeno onemogućava istragu određenih aktivnosti, a samim tim omogućuje da ta kršenja mogu proći nezapaženo, zajedno sa preporukama o tome kako bi se ubuduće te procedure trebale sprovoditi na osnovu zakonskih zahteva.

Konačno, javne institucije moraju biti napredne u pogledu svojih ustavnih i zakonskih obaveza prema odobravanju pristupa javnim dokumentima, ali ne samo to, institucije moraju kontinuirano raditi tako da pristup, osim što je dozvoljen, bude osiguran u zakonskim rokovima, inače svrha je ugrožena.

9. Glavni nalazi tokom monitorisanja upravljanja ugovorima

- Opština Dečane u ugovoru “Letnje i zimsko održavanje puteva u opštini Dečane” nije uspela da izvrši isplate ekonomskom operateru u skladu sa uslovima ugovora i nivoom izvršenih usluga.
- Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta za ugovor “Izgradnja omladinskog centra u Dečanima“, nije uspelo da izvrši isplate ekonomskom operateru u skladu sa uslovima ugovora i nivoom obavljenog posla.

⁵² U vezi sa odbijanjem pristupa, Opština Gnjilane je obrazložila da se ugovor istražuje, ali bez dokazivanja bilo kakvog dokumenta koji tako nešto potvrđuje.

- Opština Junik u ugovoru "Izgradnja Centra za Kulturu, Turizam i Agrobiznis". je dobio izvršenje obezbeđenja za period kraći od minimuma dozvoljenog zakonom.
- Opština Priština je u ugovoru "Izgradnja parka u naselje Arberia", nije zatražila produženje važnosti ugovora osiguranja učinka, odnosno osiguranje učinka nije važilo barem 30 dana nakon isteka ugovora.
- Opština Priština je u ugovoru "Snabdevanje kifli za učenike od i do 5-og razreda", uprkos činjenici da je postojanje obezbeđenja izvršenja uslov tenderskog dosjeda, ista je pristala da potpiše ugovor bez takvog uslova.
- Opštine se uglavnom ne savetuju sa građanima unapred za određene projekte i velika većina anketiranih građana nema saznanja o ceni i trajanju ugovora.
- Nedostaje odgovarajuća saradnja između opština i članova lokalnih veća, posebno u vezi sa određenim projektima.
- Opština Đakovica, za ugovor "Izgradnja i restauracija puteva betonskim kockama", nije vodila računa da se izvođene radova sprovodi u skladu sa uslovima ugovora.
- Opština Gnjilane još uvek nije uspela da završi ugovor "Izgradnja zelene pijace", iako je isti morao da bude završen 2018. godine.
- Opština Elez Han nije uspela da pravilno planira ugovori "Renoviranje KKMF-a u Elez Han" i sledstveno tome tokom njegovog sprovođenja došlo je do promena u predmeravanju.
- Opština Junik nije mogla da upravlja ugovorom o "Izgradnji Centra za Kulturu, Turizam i Agrobiznis", dozvoljavajući izvršenje plaćanja bez izvođenja određenih radova, omogućavajući izvršenje plaćanja uprkos činjenici da radovi nisu izvedeni u skladu sa merom i prihvatili su promenu preduzimanja mera u suprotnosti sa zakonskim odredbama.
- Opština Priština nije bila u stanju da pravilno isplanira ugovor o "Izgradnji parka u susedstvu Arberia", pa shodno tome mnogi položaji nisu bili u potpunosti realizovani, a po završetku svih radova zbog pogrešnog planiranja je intervenisao ponovo u projektu za proširenje sistema navodnjavanja ukrasnog drveća koje je bilo deo projekta i za koje navodnjavanje uopšte nije bilo predviđeno. Kao rezultat intervencije na projektu, različiti delovi projekta oštećeni su usled seće radi proširenja sistema za navodnjavanje.
- Opština Vučitrn u ugovoru "Asfaltiranje lokalnih puteva u gradu" nije uspela da obezbedi kvalitet radova, što je rezultiralo lošim kvalitetom i rupama u ulicama "Faruk Beqiri" i "Nexhip i Ferat Draga", i delovi nisu pravilno regulisani.
- Opština Priština u ugovoru "Snabdevanje kroasanama za učenike razreda I-5", kao rezultat kašnjenja CPA u okviru zajedničkih nabavki, sprovela je jedinstven postupak i potpisala ugovor bez klauzule u kome je precizirano da ovaj ugovor neće imati pravnu snagu u određenom roku (30-60 dana) od trenutka stupanja na snagu ugovora koji vodi CPA gde posledično postoji rizik da će biti tužen zbog neizvršenja ugovora.
- Opština Dečane na osnovu intenziteta plaćanja po ugovoru "Letnje i zimsko održavanje puteva u opštini Dečane", neće biti održavana trideset šest (36) meseci jer će se ugovorenog ograničenja dostići mnogo brže i kao posledica zbog pogrešnog planiranja, biće primorani da započnu novi postupak.

- Izuzev opštine Orahovac, nijedna od opština pod nadzorom nije pružila potpuni pristup javnim dokumentima u rokovima predviđenim zakonom.
- Delimični pristup javnim dokumentima obezbedile su opština Gnjilane za dve aktivnosti, opština Peć za četiri aktivnosti, opština Vučitn za dve aktivnosti i opština Đakovica za dve aktivnosti. Dok su opštini Gnjilane zahtev za pristup u potpunosti odbili za aktivnost i MKOS za jednu aktivnost.

10. Preporuke za upravljanje ugovorima

- Opština Dečane da osigurava da se za potpisane ugovore izvrše isplate na osnovu uslova ugovora i nivoa obavljenog posla.
- Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta da osigurava da u ugovorima koje finansira u korist opština izvršava isplate na osnovu uslova ugovora i nivoa obavljenog posla.
- Opština Junik vodi računa da je bezbednost izvršenja u skladu sa zakonskim uslovima, odnosno na osnovu minimalnih rokova predviđenih zakonom.
- Opština Priština treba da se pobrine da se obezbeđenje izvršenja zasniva na zahtevima tenderske dokumentacije i kada se to zahteva da se ne potpiše ugovor bez postojanja validnog obezbeđenja izvršenja.
- Opštine bi trebalo da primene javne konsultacije sa građanima za određene projekte kako bi građani bili informisani i imali priliku da daju svoje primedbe i sugestije.
- Opštine moraju da povećaju saradnju sa predstavnicima lokalnih veća kao mehanizam komunikacije između opštine i građana.
- Opština Đakovica treba da obezbedi da se ugovoren radovi izvode na osnovu uslova ugovora i predmeta.
- Opština Gnjilane osigurava da se ugovor završi u zadatim rokovima, odnosno u skladu sa posebnim uslovima ugovora.
- Opština Elez Han treba da obezbedi da planiranje ugovora bude u skladu sa određenim potrebama i da izbegne situacije kada treba promeniti pozicije pred mera.
- Opština Junik treba da obezbedi da se upravljanje ugovorima obavlja profesionalno, odnosno da osigura da se nijedna uplata ne izvrši bez izvršenja dodeljenog posla i bez dodeljivanja posla u skladu sa uslovima ugovora i avansnog plaćanja. Odnosno da se ne dozvole promene položaja koje su u suprotnosti sa zakonskim pravilima.
- Opština Priština treba pravilno i profesionalno da planira projekte kako bi se izbegle situacije intervencije u projektu, koje se odnose na završetak radova i ugrožavanje održivosti projekta.
- Opština Vučitn treba da obezbedi da se ugovoren radovi izvršavaju, tj. upravljaju na osnovu uslova ugovora i da budu kvalitetni kako bi se postigla održivost.

- Opština Priština, ako se eventualno kao rezultat različitih okolnosti u budućnosti suoči sa situacijom sprovođenja zajedničkih procedura nabavki za koje je odgovorna CPA, treba da obezbedi da ugovor ima klauzulu koja jasno pojašnjava da će ugovor koji vodi Opština Priština prestati da postoji onog trenutka kada ugovor koji vodi ZPP stupa na snagu, u određenom vremenskom period (30-60 dana) od trenutka stupanja na snagu ugovora koji vodi CPA.
- Opština Dečane treba da vodi računa da planiranje ugovora bude u skladu sa stvarnim opštinskim potrebama, kako bi se izbegao rizik kada se u kratkom roku razviju iste procedure nabavke.
- Opštine treba da se pobrinu da obezbede pristup javnim dokumentima u rokovima predviđenim zakonom.
- Opštine Gnjilane, Peć, Vučitrn i Đakovica treba da obezbede potpuni pristup javnim dokumentima, odnosno pristup svim traženim dokumentima putem zahteva za pristup javnim dokumentima.
- Dok Opština Gnjilane i MKOS treba da poštuju Zakon o pristupu javnim dokumentima kao pravo koje je zagarantovano Ustavom i Zakonom.

DODATAK I - Komentari opština koje nisu uključene u izveštaj

Opština	Komentari	Upućujući komentare opštinama od strane KIP-a i INPO
Elez Han	<p>Opština Elez Han, u pogledu prijema nacrtu izveštaja od KIP-a i INPO, delimično se slaže sa ovim izveštajem.</p> <p>Tačke sa kojima se ne slažemo predstavljene su vam na sledeći način:</p> <p><i>1. U postupku "Snabdevanje kombijem za hemodijalizu - RITENDER", objašnjavamo da ste kao primedbu naveli razlog da nije potrebno obezbeđenje tendera, objašnjavamo da smo aktivnost najavili dva puta i da nismo imali Zainteresovanih operatora, i zato što je dva puta najavljujana jedina opcija za ublažavanje uslova je uklanjanje kriterijuma "OSIGURANJE TENDERNA", budući da je takođe samo opcija i da NIJE OBAVEZAN.</i></p> <p><i>Dakle, opravdavamo ovo shodno stavu 1. člana 57. ZJN-a, koji kaže da Ugovorni autoritet može zatražiti TENDERNO OSIGURANJE, a ne kaže TREBA TRAŽITI!</i></p> <p><i>Stav 1. člana 57. ZJN-a navodi (citat): Tokom aktivnosti nabavke koja vodi do dodeljivanja ugovora srednje ili velike vrednosti, Ugovorni Autoritet može zahtevati od ponuđača da polože garanciju (garanciju) za ponudu.</i></p> <p>2. Što se tiče komisije za ocenjivanje aktivnosti nabavke, pojašnjavamo sledeće: <i>Mi smo kao opština imenovali članove komisije za ocenjivanje (opštinski službenici), a mi kao opština nemamo budžetski kapacitet/mogućnost da platimo stručnjaka a i nema potrebe jer je za nova vozila sertifikovan proizvođač.</i></p> <p><i>Svaki prijem koštaće nas sa spoljnim stručnjakom više od 2.000 evra, a uveravamo vas da bismo za period od godinu dana sigurno potrošili preko 80.000 evra samo na konsultantske usluge.</i></p> <p><i>Jedan od članova komisije je nadležno lice Šef sektora parkirališta (odgovorno za automobile), dok druga dva imaju druge kvalifikacije, što nije neprihvatljivo!</i></p> <p><i>Zakon ne obavezuje da mora postojati veštak, ali u slučaju da je to potrebno Ugovorni Autoritet može</i></p>	<p>I. Ovo je predstavljeno samo kao nalaz KIP-a i INPO-a i nije se odnosilo na podnošenje bilo kakvog kršenja. Upoređena je svaka opština, ilustrujući za svaki slučaj da li je potrebna garancija tendera ili ne.</p> <p>2. KIP i INPO su u ovim slučajevima identifikovali da li su opštine, prilikom imenovanja osoba u komisiju za ocenjivanje, uzele u obzir da li su osobe nekompetentne ili imaju potrebne kvalifikacije da budu deo ove komisije.</p>

	<p><i>angažovati veštaka. U prilogu se nalazi objašnjenje prema POOJB -u za članove komisija za ocenjivanje.</i></p> <p><i>Dakle, prema članu 40.5 POOJB -a stoji: Broj članova komisije za ocenjivanje zavisiće od vrednosti i složenosti aktivnosti nabavke, ali će se u svim slučajevima sastojati od najmanje (3) tri članova . Komisiju će činiti član sa odgovarajućim veštinama, znanjem i iskustvom relevantnim za uslove nabavke. Osobe koje su bile članovi komisije za otvaranje ponuda mogu biti članovi komisije za ocenjivanje.</i></p> <p><i>Dozvola stručnjaka dozvoljena je članom 40.10 POOJB -a, koji kaže:</i></p> <p><i>40.10 Ugovorni Autoritet će imati pravo da pozove spoljne stručnjake, gde se od njih zahteva posebno tehničko ili specijalizovano znanje, koje na drugi način nije dostupno unutar Ugovornog Autoriteta. Takvi stručnjaci će pismeno potvrditi da strogo podležu odredbama člana 11. ZJN u vezi sa zaštitom poverljivih poslovnih informacija.</i></p> <p><i>3. Što se tiče planiranja projekta za „Snabdevanje nacije za hemodijalizu - RETENDER“, planirali smo 25.000 evra, ali je najjeftinija ponuda stigla 25.900 evra, što, kao što znate gde postoji i dokaz da nismo imali drugih ponuda. Napominjemo da smo imali dve mogućnosti ili da dodamo dodatni budžet dozvoljen članom 62. ZJN -a, ili da otkažemo aktivnost i izgubimo budžet od 25,000 evra (da izgubimo projekat).</i></p> <p><i>Dakle, povoljnije je povećati budžet za 900,00 evra, i ne dozvoliti propast projekta vrednog 25,000 evra i izgubiti sredstva (višak).</i></p> <p><i>Ovo je takođe određeno članom 62. ZJN, da povećanje budžeta Ugovornog Autoriteta , ne predstavlja faktor gde se aktivnost MORA otkazati!</i></p> <p><i>4. Što se tiče projekta „Izgradnja zaštitnih zidova“, u izveštaju ste rekli da ocenjivačka komisija nije profesionalna!</i></p> <p><i>Kao što smo objasnili u obrazloženju br.2, imenujemo članove komisije za ocenjivanje - opštinske službenike.</i></p> <p><i>Kao što znate, svaki stručnjak / profesionalac koji je angažovan za nas je trošak, jer veštak za prijem mora</i></p>	
		<p>3. Ovo je nalaz koji su predstavili KIP i INPO. Objasnenje opštine u ovom slučaju obogaćuje taj deo, ali ga je dovoljno staviti kao dodatak gde se razume objasnenje ove opštine o načinu njihovog delovanja, ali to ne znači da nalaz treba da se predstavi.</p> <p>4. Primjenjuje se komentar iz tačke 2.</p>

	<p><i>da pripremi dnevnu platu od 500,00 evra za svakog člana / stručnjaka, što znači da za prijem moramo platiti najmanje 1500 evra, 1500,00€ za procenu, što je nama kao opštini nedostupno!</i></p> <p><i>Svaki novi proizvedeni automobil ima svoje specifikacije , a prema tim specifikacijama i specifikacijama koje se traže u tenderskoj dokumentaciji, procenjuje se da li automobil / država ispunjava kriterijume ili ne. Dakle, prema detaljnoj specifikaciji opisanoj u dosjeu i u katalozima, komisija za ocenjivanje obavlja i proceduralne poslove (gde se ocenjuje da li je dokumentacija u skladu sa kriterijumima i specifikacijom potrebnih datoteka za tu aktivnost), jer za kvalitet radova je rukovodilac projekta koji je profesionalan i koji stalno prati napredak projekta i za svaki detalj je profesionalno lice, budući da je građevinski projekat!</i></p>	
Dečan	<p><i>U vašim zaključcima iznetim u izveštaju kaže se da je: Opština Dečani za neke aktivnosti zahtevala veoma visoke zahteve a suprotno od ZJN, u vezi sa tehničkim i profesionalnim kapacitetima.</i></p> <p><i>Ugovorni autoritet-Opština Dečani obaveštava da svaku aktivnost nabavke koju inicira kancelarija za nabavke u Dečanima inicijalno putem elektronske platforme kontroliše i nadzire Odeljenje za praćenje u RKJN (Regulatorna komisija za javne nabavke) gde je dotična aktivnost prošla kroz TRN. (Telo za razmatranje nabavki), Agenciju za borbu protiv korupcije, i da postoji diskriminacija u kriterijumima to bi se na vreme ispravilo.</i></p> <p><i>Stoga, čestitajući vam na velikom poslu koji su obavili Kosovski Institut Pravde (KIP) i Inicijativa za Napredak (INPO) u službi povećanja transparentnosti i odgovornosti, zahvaljujemo vam se i istovremeno nudimo našu podršku.</i></p>	Ovo je objašnjenje opštine i u ovom slučaju nema ničeg konkretnog na šta KIP i INPO mogu ili treba da se pozabave kao deo izveštaja, osim što se prilaže kao dodatak.
Orahovac	<p><i>U vezi sa ovim stavom izveštaja: U skladu sa Zakonom o pristupu javnim dokumentima, javna ustanova u ovom slučaju opština je obavezna da dozvoli ili odbije pristup traženom dokumentu podnosiocu zahteva u roku od sedam (7) dana, izuzev opštine Orahovac, ni u jednoj od nadgledanih opština KIP i INPO nisu primili dokumente u ovom zakonskom roku. Takođe, KIP i INPO su, na osnovu člana 14. istog zakona, zatražili primanje dokumenata elektronskim putem, ali je ovaj način pristupa bio nemoguć u opštinama: Dečane, Gnjilane, Junik i Orahovac, iz različitih razloga, zbog velikog broja</i></p>	Ovaj deo smo razjasnili tokom telefonskog razgovora direktno sa službenikom za informacije iz Orahovca. KIP i INPO ni na koji način nisu zaključili da je Orahovac odbio da pošalje dokumentaciju , ali smo pokazali da u 4 opštine, uključujući i Orahovac, nismo primili dokumentaciju u elektronskoj formi.

	<p>dokumenata, nedostatka logistike i tehnoloških poteškoća za slanje dokumenata elektronskim putem.</p> <p><i>Opština Orahovac je dala sledeći komentar:</i></p> <p><i>Kao službenik za početno razmatranje zahteva u javnim dokumentima, prihvatio sam sve zahteve i oni su na vreme pregledani u skladu sa važećim zakonima, nisam imao pritužbi u vezi sa slanjem dokumenata putem e-pošte ili fizičkim putem.</i></p> <p><i>Bilo je slučajeva u kojima sam komunicirao telefonom ili putem e-pošte sa službenicima nevladinih organizacija ili čak građanima i obavestio sam ih da nemam priliku da pošaljem dokumenta putem e-pošte, a ista su u određeno vreme do njih stigla i primljena je potrebna dokumentacija putem zahteva za pristup javnim dokumentima.</i></p> <p><i>Verujem da je u ovom trenutku napravljena greška.</i></p>	<p>U ovoj opštini to se dogodilo, zbog obima dokumenata, kako je navedeno u sledećem delu paragrafa.</p> <p>Takođe, KIP i INPO su u ovom delu pokazali da je samo opština Orahovac dala odgovor u roku od 7 dana kako je predviđeno važećim zakonskim odredbama.</p>
Junik	<p>Opština Junik je poslala ovaj komentar u vezi sa izveštajem:</p> <p><i>Mi, kao ugovorni autoritet, nakon konsultacija sa odgovornim licima, ne slažemo se sa Nacrtom izveštaja u vezi sa aktivnostima nabavke jer naše primedbe koje smo dali tokom vaše revizije nisu uključene u vaš izveštaj, stoga vas molimo da uzmete u obzir pri izradi nacrt a završnog izveštaja.</i></p>	<p>KIP / INPO je odgovorio:</p> <p>Ovaj nacrt izveštaja smo poslali na komentare vašoj opštini po prvi put i ne znamo o kakvom uključivanju vaših primedbi govorite. Molimo vas da nam priložite sve napomene o tome koji deo ili nalaz izveštaja je u pitanju, a sa kojim se vi ne slažete, kako bismo sagledali mogućnosti njihovog rešavanja.</p> <p>Još jedan komentar od opštine Junik nismo dobili.</p>